

Archeologisch vooronderzoek in het kader van de nieuwbouw van een berging voor Pannenkoekenhuis Bergzicht aan de Doornseweg 23 te Woudenberg, gemeente Woudenberg

Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen (verkennde fase)

Rapportnummer:	V1429
Projectnummer:	V16-3385
ISSN:	1573 - 9406
Status en versie:	Definitief, versie 1.0
In opdracht van:	Pannenkoekenhuis Bergzicht
Rapportage:	C.A. Visser, R. Schrijvers
Plaats en datum:	Amersfoort, 12 april 2017

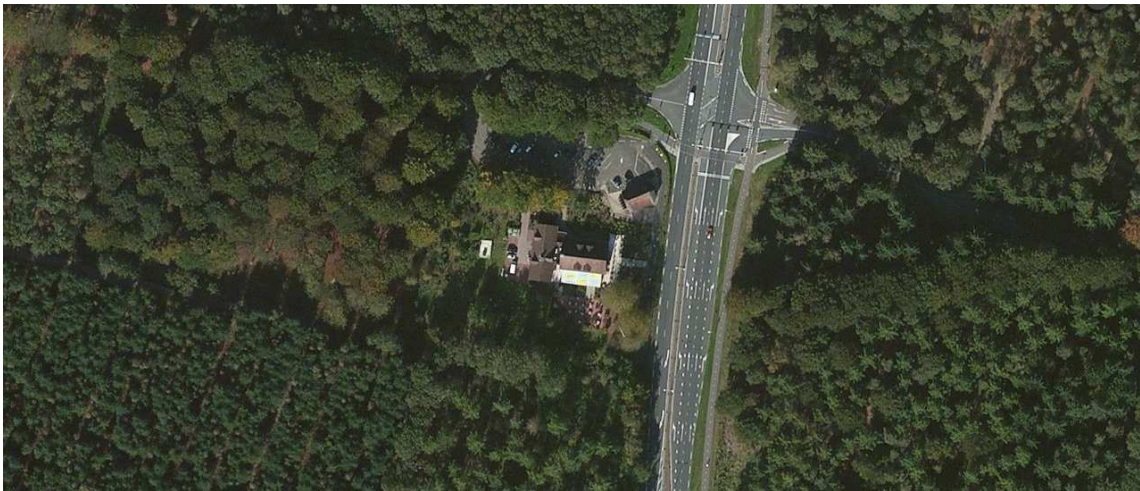
Niets uit dit werk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vestigia BV

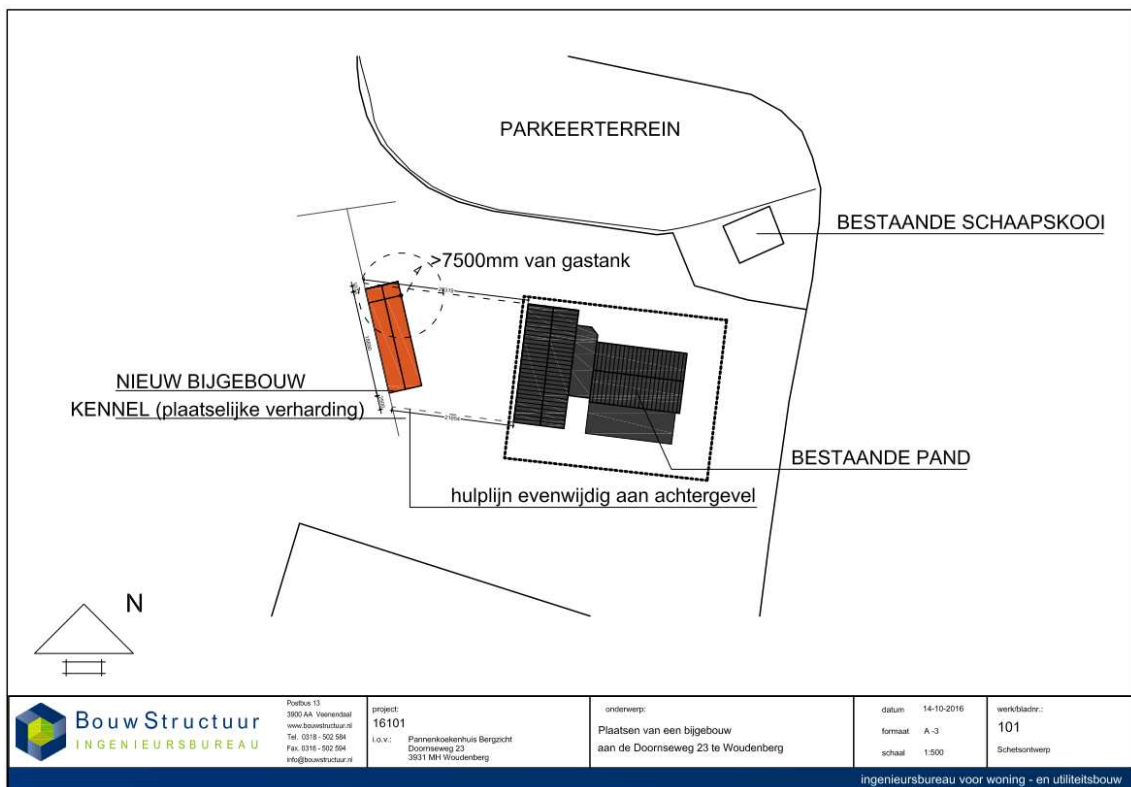
Projectgegevens		
Initiatief	Nieuwbouw berging	
Toponiem / locatie	Bergzicht	
Plaats	Woudenberg	
Gemeente	Woudenberg	
Provincie	Utrecht	
Opdrachtgever	Pannenkoekenrestaurant Bergzicht Doornseweg 23 3931 MH Woudenberg	
Contactpersoon opdrachtgever	L. Haver Droeze, Adviesbureau Haver Droeze VOF	
Oppervlakte plangebied	Ca. 130 m ²	
Diepte grondwerkzaamheden	onbekend	
Huidig grondgebruik	Horeca	
Onderzoeksmelding (Archis3)	4018534100	
Soort onderzoek	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen (verkenkende fase)	
RD-hoekcoördinaten van het plangebied	153.164 / 455.960 153.168 / 455.940	153.170 / 455.961 153.175 / 455.942
Kadastrale gegevens	WDB02F00718G0000	
Kaartblad (1:25.000)	32D Woudenberg	
Uitvoerder en documentatie	Vestigia <i>Archeologie & Cultuurhistorie</i>	
Projectleider/Senior archeoloog	R.M. van Heeringen	
Projectmedewerkers	C.A. Visser (archeoloog) R. Schrijvers (fysisch-geograaf)	
Uitvoering booronderzoek	26 oktober 2016	
Bevoegd gezag	Gemeente Woudenberg Postbus 16 3930 EA Woudenberg	
Deskundige namens het bevoegd gezag	Omgevingsdienst regio Utrecht	
Gecontroleerd door	Vestigia (R.M. van Heeringen) d.d. 1 november 2016	
Geaccordeerd door	Gemeente Woudenberg d.d.	

Inhoudsopgave

Samenvatting en advies	5
Onderbouwing advies	7
1 Projectomgeving	7
1.1 Plangebied.....	7
1.2 Onderzoeksdoel en -methode	7
2 Archeologisch verwachtingsmodel.....	9
2.1 Landschappelijke context.....	9
2.2 Historische geografie	9
2.3 Archeologische waarden en verwachtingen	11
2.4 Recente ontwikkelingen en bekende bodemverstoringen.....	13
2.1 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	13
2.2 Advies vervolgonderzoek	13
3 Verkennend booronderzoek	15
3.1 Vraagstelling	15
3.2 Onderzoeksmethode	15
3.3 Resultaten veldonderzoek.....	15
3.4 Conclusies veldonderzoek.....	16
Literatuur.....	19
Digitale bronnen.....	19
Kaarten en bijlagen	21

Afbeelding 1 Locatie pannenkoekenhuis langs de Doornseweg te Woudenberg op luchtfoto. Bron: Bing Maps.

Afbeelding 2 Ligging nieuwbouw naast het bestaande pannenkoekenhuis. Bron: Bouw Structuur 14-10-2016.

Samenvatting en advies

In opdracht van Pannenkoekenhuis Bergzicht heeft Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) verricht voor een plangebied in de gemeente Woudenberg (*kaart 1, afbeelding 1*). Binnen het plangebied aan de Doornseweg 23 te Woudenberg is Pannenkoekenhuis Bergzicht voornemens een nieuw bijgebouw te realiseren. De geplande nieuwbouw heeft een oppervlakte van ca. 130 m² (*afbeelding 2*). Voorafgaand aan de ontwikkelingen dient in kaart gebracht te worden of zich binnen het onderzoeksgebied behoudenswaardige archeologische resten (zouden kunnen) bevinden, die tegen de achtergrond van de bodemingrepen gevaar lopen.

Het plangebied ligt ter hoogte van een daluitspoelingswaaier. Deze grofzandige, vrij arme gronden zijn vermoedelijk niet heel aantrekkelijk geweest voor bewoning. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn echter wel de nodige archeologische vondsten en sporen bekend die verband houden met de aanwezigheid van grafheuvels uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Deze grafheuvels zijn grotendeels of volledig verstoord. Daarnaast zijn uit de omgeving ook oudere vondsten (Mesolithicum) en jongere vondsten (Romeinse tijd) bekend. De context van deze vondsten is onduidelijk. Binnen het plangebied werden daarom op basis van het bureauonderzoek met name archeologische resten verwacht die samenhangen met inmiddels verdwenen grafheuvels uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Gezien de vergravingen die in het verleden mogelijk binnen of nabij het plangebied hebben plaatsgevonden werd echter de kans groot ingeschat dat de bodemopbouw binnen het plangebied (ten dele) is verstoord.

Om het verwachtingsmodel te toetsen is vervolgens een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen uitgevoerd. Daarbij is geconstateerd dat zich in de ondergrond van het plangebied hellingafzettingen bevinden die zijn gevormd als erosieproduct na afspoeling van materiaal van de heuvelrug, met name tijdens de laatste ijstijd (Weichselien). Volgens de Bodemkaart van Nederland zijn in het plangebied akkergrondgronden aanwezig. Vanuit het verkennend veldonderzoek is gebleken dat het oorspronkelijke bodemprofiel in boringen 3385002 en 3385003 volledig is opgenomen in de geroerde bovengrond. Dit kan overeenkomen met de vermelding van vergraving voorafgaand aan de bebossing van dit gebied in de 19^e eeuw, of met (gesaneerde) locatie waarin de voormalige skihelling zou zijn 'opgeruimd'. De bovengrond heeft een geel/zwart gevlekt karakter, en bevat daarnaast wat grind en baksteengruis en -brokjes. Vanwege de scherpe laaggrens tussen de geroerde bovengrond en de C-horizont en de afwezigheid van een intacte akkergrond in boringen 3385002 en 3385003 is vast komen te staan dat het oorspronkelijke (prehistorische) loopvlak ter hoogte van deze boringen niet meer in gave toestand aanwezig is. Het vergraven van de bodem zal dan ook gepaard zijn gegaan met diepe bodemingrepen waarbij archeologische sporen grotendeels verloren zullen zijn gegaan. Slechts in boring 3385001 is een overgangslaag tussen de oorspronkelijk aanwezige inspoelingshorizont en het uitgangsmateriaal aangetroffen. De rest van het oorspronkelijke profiel is ook hier opgenomen in de geroerde bovengrond.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Hierbij dient echter wel vermeld te worden dat het onderzoek verkennend van aard was en niet tot doel had om archeologische indicatoren op te sporen.

Advies

Gezien de aangetroffen verstoringen binnen het plangebied kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van een (intacte) archeologische vindplaats klein is. Op basis van de resultaten van onderhavig onderzoek is de archeologische verwachting voor het plangebied daarom bijgesteld naar 'laag' en adviseert Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* dan ook geen vervolgstappen in het kader van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische 'toevalsvondst' wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van dit grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag, de gemeente Woudenberg en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

*V16-3385: Archeologische vooronderzoek in het kader van de nieuwbouw van een berging voor Pannenkoekenhuis
Bergzicht aan de Doornseweg 23 te Woudenberg, gemeente Woudenberg*

Onderbouwing advies

1 Projectomgeving

1.1 Plangebied

In opdracht van Pannenkoekenhuis Bergzicht heeft Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) verricht voor een plangebied in de gemeente Woudenberg (*kaart 1, afbeelding 1*). Binnen het plangebied aan de Doornseweg 23 te Woudenberg is Pannenkoekenhuis Bergzicht voornemens een nieuw bijgebouw te realiseren. De geplande nieuwbouw heeft een oppervlakte van ca. 130 m² (*afbeelding 2*). Voorafgaand aan de ontwikkelingen dient in kaart gebracht te worden of zich binnen het onderzoeksgebied behoudenswaardige archeologische resten (zouden kunnen) bevinden, die tegen de achtergrond van de bodemingrepen gevaar lopen.

1.2 Onderzoeksdoel en -methode

Doel van het archeologisch vooronderzoek was vast te stellen of er in het plangebied sprake is (of kan zijn) van archeologische resten die door de ingrepen verstoord dreigen te worden. Hiertoe is eerst een bureauonderzoek verricht, waarbij voor het plangebied een specifiek archeologisch verwachtingsmodel is opgesteld. Deze verwachting is in het veld getoetst door middel van verkennende boringen. Het archeologisch bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek door middel van boringen is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.3. Vervolgens is een advies geformuleerd in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ).

*V16-3385: Archeologische vooronderzoek in het kader van de nieuwbouw van een berging voor Pannenkoekenhuis
Bergzicht aan de Doornseweg 23 te Woudenberg, gemeente Woudenberg*

2 Archeologisch verwachtingsmodel

2.1 Landschappelijke context

Op de Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) ligt het plangebied ter hoogte van een daluitspoelingswaaier (kaartcode 4G3) aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug. In het Saalien stuwde het Scandinavische landijs de rivierafzettingen van Rijn en Maas op tot stuwwallen. Na het Saalien is een deel van de toplaag van de stuwwal geërodeerd. Dit gebeurde met name in de laatste ijstijd (Weichselien - 117.000 tot 11.650 jaar voor heden). In deze periode was er relatief weinig vegetatie en kon in de zomer makkelijk erosie plaatsvinden in de opdooilaaig van de permafrost. Aan de voet van de stuwwal zijn toen de erosieproducten van de stuwwal afgezet als daluitspoelingswaaiers. Deze afzettingen worden ongedifferentieerd opgenomen in de Formatie van Boxtel.¹

Binnen het plangebied en in de directe omgeving ervan komen akkereerdgronden voor, ontwikkeld in grofzandig grindhoudend materiaal (*kaart 2*). De bodemvorming in deze gronden heeft plaatsgevonden bij een zeer diepe grondwaterstand. De ijzerhuidjes die zich rond de zandkorrels bevinden zijn gevormd door bij verwerking vrijgekomen ijzer.² De 30-40 cm dikke, humushoudende bovengrond is ontstaan door tijdelijk gebruik als bouwland.³

2.2 Historische geografie

Het grondgebied van de gemeente Woudenberg ligt op de grens van de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei. Het moerassige gebied ten oosten van het plangebied werd vanaf de 12^e eeuw ontgonnen. De naam Woudenberg verwijst daarbij naar de moerasbossen. Rond het jaar 1200 moet Woudenberg weinig meer dan een kleine nederzetting in het Westerwoud geweest zijn. De eerste vermelding van Leusden is veel vroeger: in een schenkingsoorkonde van Karel de Grote van 8 juni 777 wordt de villa Lisiduna genoemd.⁴ Volgens deze oorkonde werden Lisiduna en een viertal 'foreesten', genaamd Hengestcoten, Fornhese, Widock en Mokoroth aan de St. Maartenskerk te Trecht geschonken. Het gebied van Hengestcoten dat al in de oorkonde van 777 werd genoemd, strekte zich uit van Bachevoorde in het noorden tot Ruvoorde in het zuiden. Bachevoorde is de oude benaming van Bavoort; met Ruvoorde wordt waarschijnlijk een locatie nabij Rumelaar bedoeld, ten zuidoosten van Woudenberg. Dit waren twee doorwaadbare plaatsen in de Lunterse Beek.⁵

Het plangebied bestond aan het begin van de 19^e eeuw uit heide en zandverstuivingen. Het gebied werd dikwijls voor militaire oefeningen en kampementen gebruikt. In 1672 verbleef de Franse koning Lodewijk XIV met zijn leger in Zeist. Ruim honderd jaar later, in 1787, richtte Willem V tijdens de burgeroorlog tussen patriotten en prinsgezinden bij Zeist wederom een militair kamp in. Auguste Frédéric Louis Viesse de Marmont, *Général Commandant en Chef* van het Frans-Bataafse leger richtte in mei 1804 een centraal gelegen oefenkamp in op de heide ten oosten van Zeist, het camp d'Utrecht. Op 10 september 1804 gaf hij opdracht om ten noordoosten van het camp d'Utrecht op één van de hoogste punten op de heuvelrug een 36 meter hoge piramide van aarde en graszoden te bouwen, de piramide van Austerlitz die op ca. 1,2 km ten westen van het plangebied ligt.

In de loop van de 19e eeuw werden de heidevelden op grote schaal ontgonnen. Toen de heide steeds verder werd ontsloten door de aanleg van enkele wegen begonnen grootgrondbezitters als De Beaufort met het inplanten van bomen. Als gevolg van de Markenwet in 1886 kwamen grote stukken

---

¹ Weerts *et al* 2000; Westerhoff *et al* 2003, Schokker 2003.

² Stiboka 1966.

³ Stiboka 1966, 77.

⁴ Perks 1984, 10.

⁵ Perks 1984, 11.

gemeenschappelijke heidegrond vrij en moesten de boeren op de Leusderhei het veld ruimen. De Leusderhei aan de westzijde van de Doornseweg werd een gesloten militair oefenterrein en bleef heide. De oostzijde kwam groten deels in handen van particulieren en werd spoedig bebost.

Het plangebied ligt binnen het Landgoed Den Treek-Henschoten. Op 24 augustus 1908 werd de 'Woudenbergse Bosch- en Landexploitatie Maatschappij' opgericht door de oud-burgemeester van Woudenberg, de heer J.B. de Beaufort. Deze maatschappij werd op 11 mei 1925 omgezet in een NV, 'De Woudenbergsche Bosch- en Landexploitatie Maatschappij Landgoed Henschoten'. Daarnaast vond op 18 december 1919 de oprichting plaats van de 'Het Landgoed Den Treek NV'. Door de verslechterde economische toestand werd besloten op 29 juli 1935 de NV Den Treek tot holding-company te maken van de NV Henschoten. Bij een tweede acte in 1941 kwam een volledige fusie tot stand. Op 18 november 1961 werd besloten om de historisch relevante naam Henschoten weer te gebruiken: Landgoed Den Treek-Henschoten NV. De oprichting van Landgoed Den Treek-Henschoten BV vond uiteindelijk plaats op 22 maart 1973.⁶

Op de kadastrale minuut 1811-1832 (Woudenberg, Utrecht, sectie F, blad 02) is ter hoogte van het plangebied geen bebouwing aanwezig; het gebied bestaat dan nog uit heide.⁷ Pas op het Bonneblad van 1872 is ter hoogte van het bestaande pannenkoekenhuis bebouwing (een boerderij) te zien (*afbeelding 3*).

Afbeelding 3 Uitsnede uit het Bonnenblad 447 Woudenberg uit 1872 (ligging plangebied bij benadering weergegeven in blauw). Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

In ieder geval vanaf de jaren 30 van de 20e eeuw had de daar gelegen boerderij een horecafunctie (*afbeelding 4*). Op de topografische kaart van 1932 wordt de naam 'Bergzicht' afgebeeld. Café Bergzicht, later ook café-restaurant en speeltuin 'Aart Jansen', brandde in 1997 af. In de opeenvolgende topografische kaarten tot aan heden blijft de bebouwing beperkt tot de voorzijde van de Doornseweg.

⁶ Perks 1984, 94-95.

⁷ <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.

Afbeelding 4 Ansichtkaart daterend uit de periode 1930-1935 van Café Bergzicht te Maarn (maar feitelijk gelegen in de gemeente Woudenberg). Bron: Het Utrechts Archief, catalogusnummer 13598.

2.3 Archeologische waarden en verwachtingen

Gemeentelijk archeologiebeleid

De gemeente Woudenberg beschikt over een gemeentelijke archeologische beleidskaart.⁸ Deze kaart is niet openbaar gemaakt, maar wel te raadplegen via het Geoloket van de Omgevingsdienst regio Utrecht (afbeelding 5).⁹ Volgens deze kaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting, maar daarnaast valt het binnen de attentiezone rondom een archeologisch monument (monument 2.857). Dit archeologisch monument bestaat uit de resten van een grafheuvel uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Deze attentiezone is vertaald naar een archeologische dubbelbestemming in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied, waardoor bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 40 cm -mv archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Bekende archeologische waarden

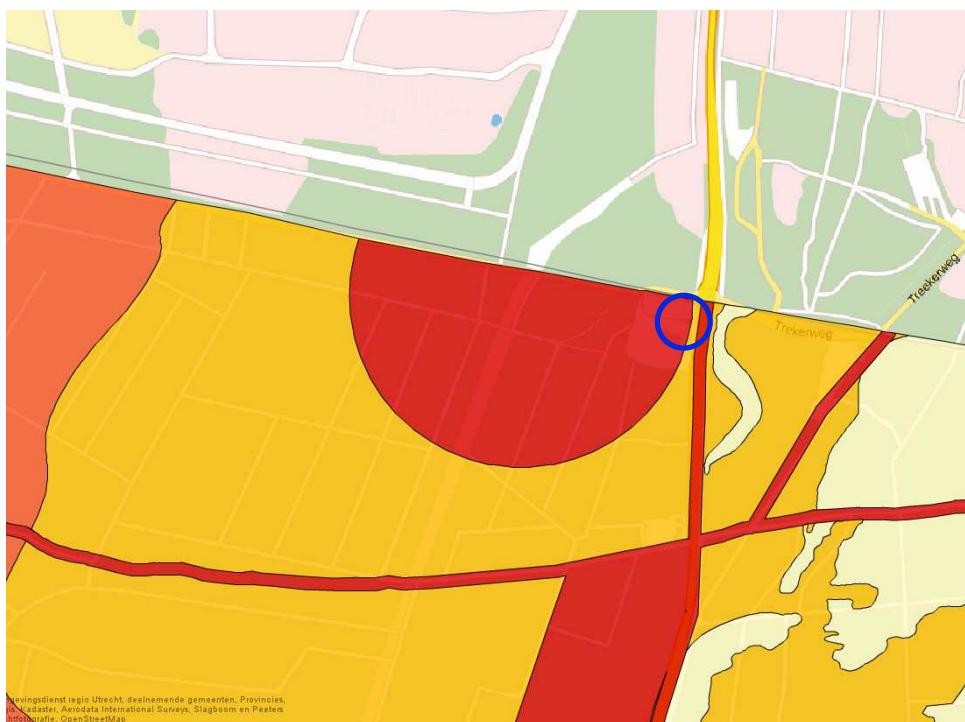
Voor de archeologische gegevens omtrent het huidige plangebied is het Archeologisch Informatiesysteem (Archis) geraadpleegd, dat alle geregistreerde archeologische monumenten, onderzoeken, waarnemingen en vondsten bevat (kaart 3).¹⁰ Archeologische monumenten zijn terreinen met een (hoge/zeer hoge) archeologische waarde, die ofwel fysiek (wettelijk en juridisch) beschermd worden, ofwel een planologische bescherming hebben waarbij in het bestemmingsplan voorschriften voor het gebruik zijn opgenomen. Archeologische waarnemingen zijn meldingen van archeologische vondsten en/of sporen van bijvoorbeeld nederzettingen, grafvelden, akkersystemen, heiligdommen, enz., die niet nader onderzocht en gewaardeerd zijn. Archeologische vondstmeldingen zijn meldingen die nog niet zijn gecontroleerd om in het systeem te worden opgewaardeerd tot een waarneming.

8 Boshoven *et al.*, 2010.

9 http://odru.gispubliek.nl/mdzou_basis/client/client.jsp?context=mdzou&guiconfig=mdzou.

10 Momenteel vindt een transitie plaats van het informatiesysteem Archis2 naar Archis3 waardoor het systeem niet optimaal kan worden geraadpleegd. Gebruik is gemaakt van gegevens aanwezig in het digitale archief van Vestigia.

Afbeelding 5 Archeologische beleidskaart van de gemeente Woudenberg via het Geoloket van de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) (ligging plangebied bij benadering weergegeven in blauw). Bron: Geoloket ODRU.

In de omgeving van het plangebied liggen twee terreinen van archeologische waarde (*kaart 3*). Eén daarvan is de eerder genoemde terrein met resten van een grafheuvel uit de periode Neolithicum-IJzertijd (monument 2.857). Ten noordoosten van het plangebied ligt eveneens een archeologisch monument (monument 856). Het betreft een terrein met resten van twee grafheuvels uit de Bronstijd, gelegen op een dekzandrug. Bij beide heuvels is sprake van een centrale bijzetting in de vorm van een inhumatiegraven uit het midden van de Bronstijd (1550-1250 voor Chr.) en bijzettingen in de vorm van crematiegraven uit de urnenveldperiode (Late Bronstijd tot in het midden van de IJzertijd). In 1954 zijn de grafheuvels opgegraven, daarna zijn ze gerestaureerd. Het is onduidelijk wat er nog van de eigenlijke grafheuvels resteert.¹¹

In de omgeving van het plangebied heeft nauwelijks gravend archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Ten noorden van het plangebied is het graven van een bermsloot langs de N227 (Doornseweg) archeologisch begeleid. Daarbij zijn drie archeologische sporen waargenomen: een greppel uit de bronstijd, een kuil uit de Romeinse tijd en een kuil uit de Vroege Middeleeuwen.¹²

Uit de omgeving van het plangebied is een aantal archeologische vondsten bekend. De oppervlaktevondst van een schrabber van vuursteen en fragmenten wikkeldraaddaardewerk daterend uit de Vroege Bronstijd¹³ hangt samen met de resten van de eerder genoemde grafheuvel uit de periode Neolithicum-IJzertijd (monument 2.857).¹⁴

11 Archis2 waarneming 26298 / Archis3 zaakidentificatie 3110086100; Archis2 waarneming 26323 / Archis3 zaakidentificatie 3110150100.

12 Archis3 zaaknummer 2224270100.

13 Archis2 waarneming 1.009 / Archis3 zaakidentificatie 2690653100.

14 Archis2 waarneming 1.024 / Archis3 zaakidentificatie 2690750100.

Op de Leusderheide is in 1967 een groot aantal oppervlaktevondsten gedaan in de vorm van (vuur)stenen werktuigen en handgevormd en gedraaid aardewerk daterend uit de periode Neolithicum-Romeinse tijd.¹⁵ Door amateurarcheologen werden in 1992 ten noordwesten van het plangebied verschillende vondsten gedaan uit de periode Mesolithicum-Bronstijd. De vondsten waren door diepploegen aan het oppervlak gekomen. Onder deze vondsten bevonden zich ook fragment wikkeldraadaardewerk dat vermoedelijk afkomstig is uit een verstoorde grafheuvel.¹⁶

Verder naar het oosten zijn in het stuifzand oppervlaktevondsten gedaan van vuurstenen werktuigen vermoedelijk daterend uit het Mesolithicum.¹⁷ Ten zuiden van het plangebied, ter hoogte van het landgoed de Viersprong, zijn eveneens oppervlaktevondsten gedaan. Hier betreft het aardewerk uit de Late Bronstijd of de Vroege IJzertijd. Vermoedelijk gaat het om fragmenten van (een) zogenaamde Harpstedter urn(en). Ook hier gaat het daarom naar verwachting om resten van een verstoorde grafheuvel.¹⁸

2.4 Recente ontwikkelingen en bekende bodemverstoringen

In de loop van de 19^e eeuw wordt de omgeving van het plangebied op grote schaal bebost. Ter hoogte van het bestaande pannenkoekenhuis verschijnt dan ook een boerderij. Deze boerderij of diens opvolger krijgt in de loop van de 20^e eeuw een horecafunctie en brandt in 1997 af. Daarna wordt het bestaande pannenkoekenhuis gebouwd. Verder vinden er in de landschappelijke inrichting van de omgeving van het plangebied geen grote veranderingen plaats (*afbeelding 6*). Op het terrein van Pannenkoekenhuis Bergzicht heeft in het verleden ook een skihelling gestaan. De exacte locatie hiervan is niet bekend. Naar verluid is een deel van de skihelling na de sloop 'opgeruimd' in een kuil op het terrein. Deze kuil zou nadien weer zijn gesaneerd. Ook de exacte locatie van deze gesaneerde kuil is niet bekend. De kans is groot dat de bodemopbouw in het plangebied (ten dele) is verstoord.

2.1 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied ligt ter hoogte van een daluitspoelingswaaier. Deze grofzandige, vrij arme gronden zijn vermoedelijk niet heel aantrekkelijk geweest voor bewoning. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn echter wel de nodige archeologische vondsten en sporen bekend die verband houden met de aanwezigheid van grafheuvels uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Deze grafheuvels zijn grotendeels of volledig verstoord. Daarnaast zijn uit de omgeving ook oudere vondsten (Mesolithicum) en jongere vondsten (Romeinse tijd) bekend. De context van deze vondsten is onduidelijk. Binnen het plangebied worden met name archeologische resten verwacht die samenhangen met inmiddels verdwenen grafheuvels uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Gezien de vergravingen die in het verleden mogelijk binnen of nabij het plangebied hebben plaatsgevonden wordt echter de kans groot ingeschat dat de bodemopbouw binnen het plangebied (ten dele) is verstoord.

2.2 Advies vervolgonderzoek

Vestigia adviseert binnen het plangebied een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen uit te voeren, om daarmee de in het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verhoogde archeologische verwachting te toetsen, en vast te stellen in hoeverre het bodemprofiel intact is. Geadviseerd wordt om binnen het plangebied te boren met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm. Om een representatief beeld te krijgen van het plangebied wordt geadviseerd om een drietal boringen te plaatsen, verspreid over het plangebied.

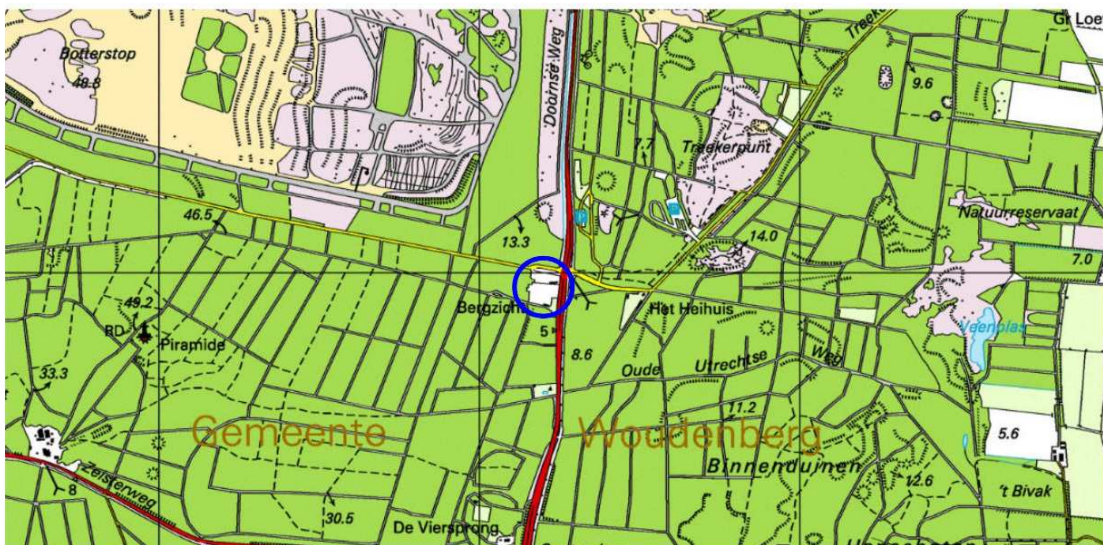
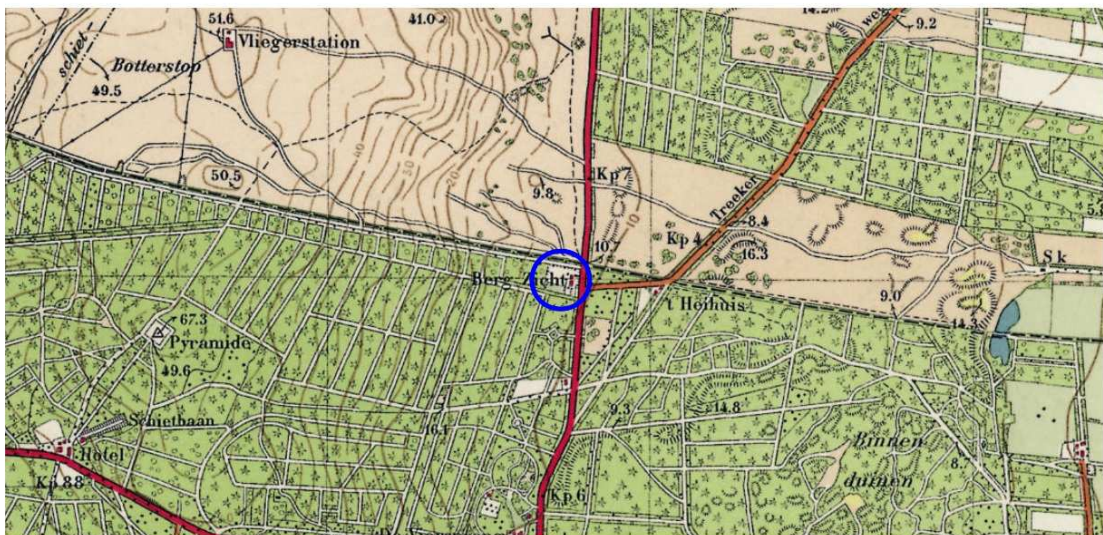
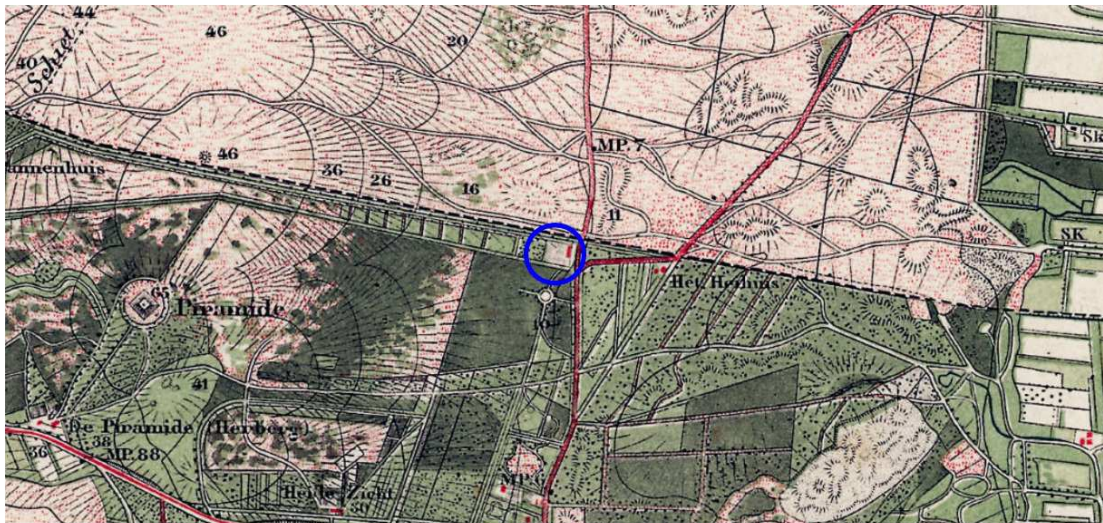
15 Archis2 waarneming 1.012 / Archis3 zaakidentificatie 2690678100.

16 Archis2 waarneming 54813 / Archis3 zaakidentificatie 3180257100.

17 Archis2 waarneming 26297 / Archis3 zaakidentificatie 2843102100.

18 Archis2 waarneming 26999 / Archis3 zaakidentificatie 2843087100.

Afbeelding 6 Recente ontwikkeling van de omgeving van het plangebied aan de hand van topografische kaarten van omstreeks 1900 (boven), 1950 (midden) en 2000 (onder) (ligging plangebied bij benadering weergegeven in blauw). Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

3 Verkennend booronderzoek

3.1 Vraagstelling

Aan de hand van het verkennend booronderzoek zijn voor zover mogelijk de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- wat zijn de geo(morfo)logische en bodemkundige kenmerken van de ondergrond van het plangebied?
- in hoeverre is de oorspronkelijke bodemopbouw intact met het oog op de eventuele aanwezigheid en gaafheid van archeologische vindplaatsen?
- bevinden zich in het plangebied archeologische indicatoren en zo ja, waaruit bestaan deze?
- is er in het plangebied sprake van een archeologische vindplaats?
- geven de resultaten van het veldonderzoek aanleiding tot vervolgstappen in het kader van de planontwikkeling in relatie tot de archeologische monumentenzorg?

3.2 Onderzoeksmethode

Binnen het plangebied zijn in totaal 3 boringen gezet met een edelmanboor diameter 7 cm. Bij een oppervlakte van het plangebied van ca. 130 m² komt dit neer op een boordichtheid van ongeveer 230 boringen per hectare.

De boormonsters zijn macroscopisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals houtskool, aardewerkfragmenten, vuursteen, (verbrand) bot en het voorkomen van fosfaatvlekken. Een veldverkenning kon niet worden uitgevoerd vanwege het vegetatiedek in het plangebied (*afbeelding 7*).

NAP-hoogtes zijn via het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) verkregen.¹⁹ De boorpunten zijn met GPS ingemeten en op een boorpuntenkaart geplot. De boorstaten zijn beschreven conform de NEN 5104²⁰, de horizontbeschrijving volgens De Bakker/Schelling.²¹ Het onderzoek is uitgevoerd conform de in de beroepsgroep geldende richtlijnen vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3).²²

3.3 Resultaten veldonderzoek

De bovengrond in de drie binnen de plangrens geplaatste boringen (*kaart 4 en bijlage 3*) bestaat uit zwak siltig zwak humeus zand. Verder heeft deze laag een geel/zwart gevlekt karakter, en bevat wat grind en baksteengruis en -brokjes. In boringen 3385002 en 3385003 is, aan de onderzijde van de respectievelijk 80 en 70 cm dikke geroerde toplaag, een scherp afgetekende grens naar de onderliggende C-horizont aanwezig. Laatstgenoemde bestaat uit zwak siltig matig, matig grindig, lichtbruingeel zand.

In boring 3385001 bevindt de onderzijde van de geroerde toplaag zich op een diepte van 50 cm -mv. Ook hier is de grens scherp, maar onder deze laag is nog een (10 cm) dun overgangslaagje (BC-horizont) van het oorspronkelijke podzolprofiel naar het uitgangsmateriaal aangetroffen. Dit laagje, iets bruiner gekleurd dan het uitgangsmateriaal, markeert een overgang van de oorspronkelijk aanwezige inspoelingshorizont (B-horizont) naar het uitgangsmateriaal; de inspoelingshorizont is echter niet meer in het profiel terug te vinden.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Hierbij dient echter wel vermeld te worden dat het onderzoek verkennend van aard was en niet tot doel had om archeologische indicatoren op te sporen.

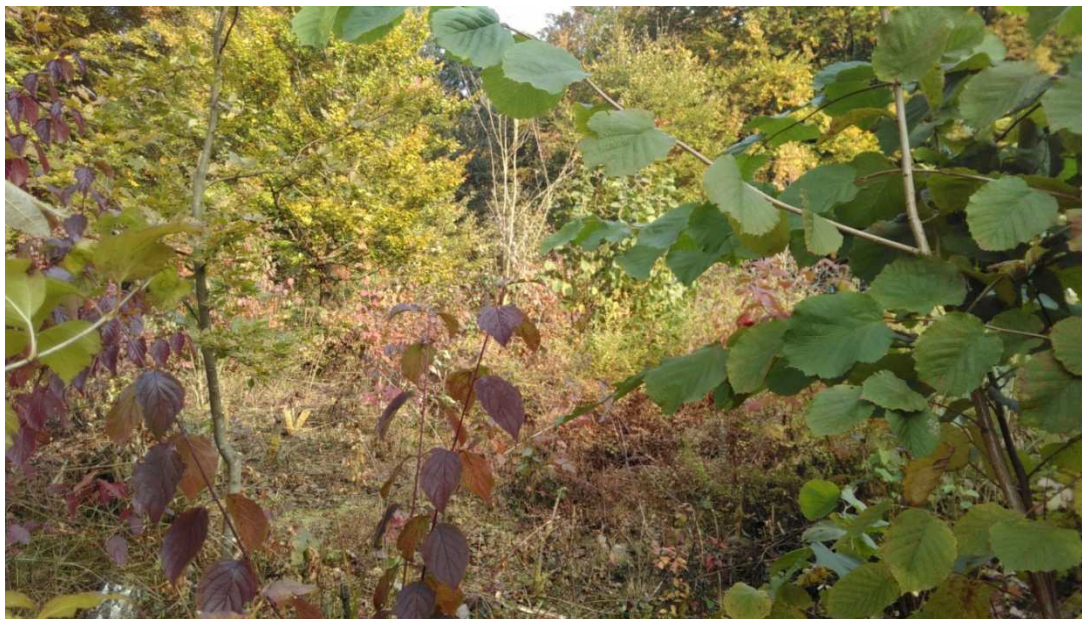
---

¹⁹ AHN-2, 50 cm grid, blad 32dz1; www.ahn.nl.

²⁰ Nederlands Normalisatie Instituut 1989.

²¹ De Bakker/Schelling 1989.

²² CCvD Archeologie 2013: <http://www.sikb.nl/>.

Afbeelding 7 Impressie plangebied. Foto: Vestigia 26-10-2016.

3.4 Conclusies veldonderzoek

Wat zijn de geo(morfo)logische en bodemkundige kenmerken van de ondergrond van het plangebied? Het plangebied ligt op flank van de Utrechtse Heuvelrug, op de overgang naar de Gelderse Vallei. In de ondergrond van het plangebied bevinden zich hellingafzettingen die zijn gevormd als erosieproduct na afspoeling van materiaal van de heuvelrug, met name tijdens de laatste ijstijd (Weichselien). Volgens de Bodemkaart van Nederland zijn in het plangebied akkereerdgronden aanwezig. Vanuit het verkennend veldonderzoek is gebleken dat het oorspronkelijke bodemprofiel in boringen 3385002 en 3385003 volledig is opgenomen in de geroerde bovengrond. Dit kan overeenkomen met de vermelding van vergraving voorafgaand aan de bebossing van dit gebied in de 19^e eeuw, of met (gesaneerde) locatie waarin de voormalige skihelling zou zijn 'opgeruimd'. De bovengrond heeft een geel/zwart gevlekt karakter, en bevat daarnaast wat grind en baksteengruis en -brokjes.

In hoeverre is de oorspronkelijke bodemopbouw intact met het oog op de eventuele aanwezigheid en gaafheid van archeologische vindplaatsen?

Vanwege de scherpe laaggrens tussen de geroerde bovengrond en de C-horizont en de afwezigheid van een intacte akkereerdgrond in boringen 3385002 en 3385003 is vast komen te staan dat het oorspronkelijke (prehistorische) loopvlak ter hoogte van deze boringen niet meer in gave toestand aanwezig is. Het vergraven van de bodem zal dan ook gepaard zijn gegaan met diepe bodemingrepen waarbij archeologische sporen grotendeels verloren zullen zijn gegaan. Slechts in boring 3385001 is een overgangslaag tussen de oorspronkelijk aanwezige inspoelingshorizont en het uitgangsmateriaal aangetroffen. De rest van het oorspronkelijke profiel is ook hier opgenomen in de geroerde bovengrond.

Bevinden zich in het plangebied archeologische indicatoren en zo ja, waaruit bestaan deze?

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Hierbij dient echter wel vermeld te worden dat het onderzoek verkennend van aard was en niet tot doel had om archeologische indicatoren op te sporen.

Geven de resultaten van het veldonderzoek aanleiding tot vervolgstappen in het kader van de planontwikkeling in relatie tot de archeologische monumentenzorg?

Gezien de aangetroffen verstoringen binnen het plangebied kan worden gesteld dat de kans op het

aantreffen van een (intacte) archeologische vindplaats klein is. Op basis van de resultaten van onderhavig onderzoek is de archeologische verwachting voor het plangebied daarom bijgesteld naar 'laag' en adviseert Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie dan ook geen vervolgstappen in het kader van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische 'toevalsvondst' wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van dit grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag, de gemeente Woudenberg en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

*V16-3385: Archeologische vooronderzoek in het kader van de nieuwbouw van een berging voor Pannenkoekenhuis
Bergzicht aan de Doornseweg 23 te Woudenberg, gemeente Woudenberg*

Literatuur

- BAKKER, H. DE/J. SCHELLING, 1966: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland: De hogere niveaus*, Wageningen.
- BOSHOFEN, E.H./G.H. DE BOER/D. BEKIUS, 2010: *Gemeenten Renswoude en Woudenberg. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart*, Weesp (RAAP-rapport 2117).
- MULDER, E.F.J. DE/M.C. GELUK/I.L. RITSEMA/W.E. WESTERHOFF/TH.E. WONG, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.
- NEDERLANDS NORMALISATIE INSTITUUT, 1989: *Geotechniek: Classificatie van onverharde grondmonsters*, Delft (NEN 5104).
- SCHOKKER, J., 2003: *Patterns and processes in a Pleistocene fluvio-aeolian environment*, Utrecht (dissertatie Universiteit Utrecht)
- STIBOKA, 1966: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50000. Toelichting bij de kaartbladen 26 West, Harderwijk en 32 West, Amersfoort*. Wageningen (Stichting voor Bodemkartering).
- WEERTS, H.J.T./P. CLEVERINGA/J.H.J. EBBING/F.D. DE LANG/W.E. WESTERHOFF, 2000: *De lithostratigrafische indeling van Nederland - Formaties uit het Tertiair en Kwartair*. Utrecht (TNO-rapport 00-95-A).
- WESTERHOFF, W.E./T.E. WONG/E.F.J. DE MULDER, 2003: Opbouw van de ondergrond - Opbouw van het Neogeen en Kwartair, in: E.F.J. de Mulder/M.C. Geluk/I.L. Ritsema/W.E. Westerhoff/T.E. Wong (red.), *De ondergrond van Nederland*, Houten.

Digitale bronnen

- ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND: <http://www.ahn.nl/index.html>
- ARCHIEF EEMLAND: <http://www.archiefeeland.nl/>
- BEELDBANK VAN DE RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED: <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>
- GEOLOKET OMGEVINGSDIENST REGIO UTRECHT:
http://odru.gispubliek.nl/mdzou_basis/client/client.jsp?context=mdzou&guiconfig=mdzou
- KADASTER, TIJDREIS OVER 200 JAAR TOPOGRAFIE: <http://www.topotijdreis.nl/>
- HET UTRECHTS ARCHIEF: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/collectie/beeldmateriaal>

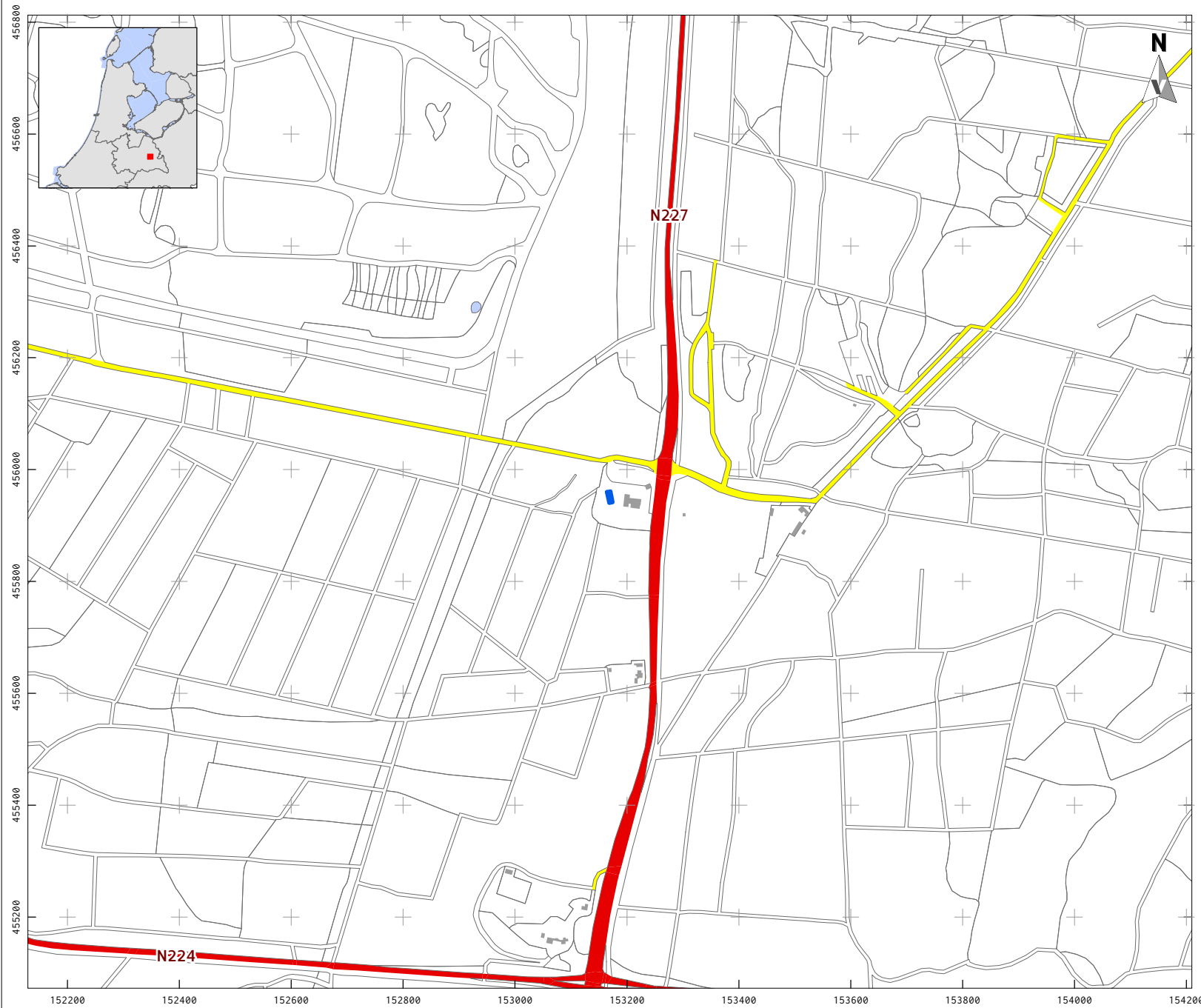

Kaarten en bijlagen

Kaart 1:	Ligging plangebied
Kaart 2:	Natuurlijk landschap
Kaart 3:	Archeologie
Kaart 4:	Resultaten booronderzoek
Bijlage 1:	Overzicht van archeologische en geologische perioden
Bijlage 2:	Toelichting Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek
Bijlage 3:	Boorstaten

KAART 1 - LIGGING PLANGEBIED

LEGENDA

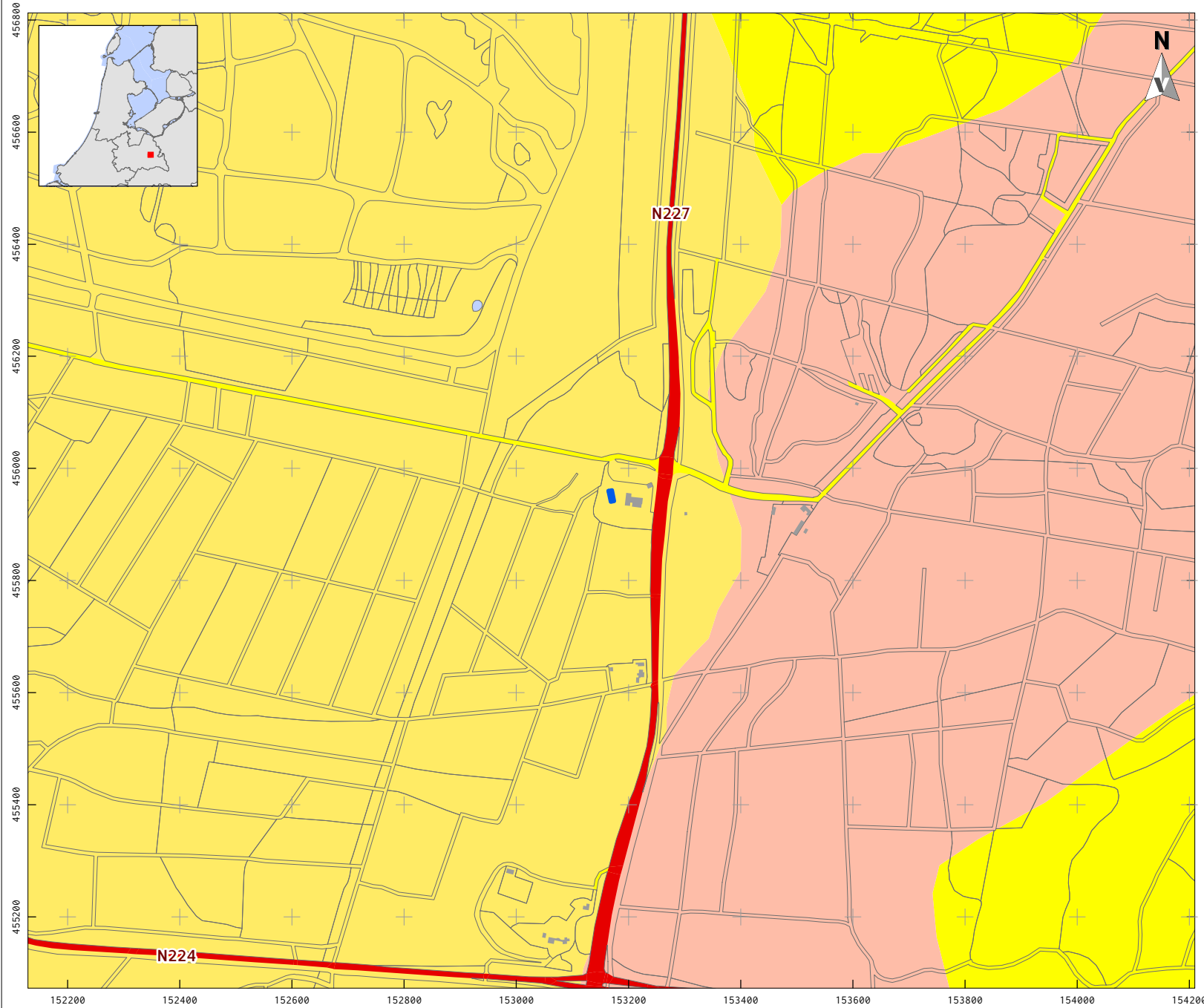
- Plangebied
- Bebouwing
- Water
- Overige topografie
- Snelweg
- Hoofdweg
- Regionale weg
- Lokale weg

Project: V16-3385: Doornseweg 23,
Woudenberg
Rapport: V1429
Datum: Oktober 2016
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2016

Tekenaar: RS
Schaal: 1:10.000 / A4

0 200 m

KAART 2 - NATUURLIJK LANDSCHAP

LEGENDA

- Plangebied
  - Bebouwing
  - Water
  - Overige topografie
  - Snelweg
  - Hoofdweg
  - Regionale weg
  - Lokale weg
- Zandgronden
- 301: Leemarme (podzol-)gronden
  - 302: Leemarme (stuif-)zandgronden
  - 320: Grof zandige (podzol-)gronden

Project: V16-3385: Doornseweg 23,
Woudenberg
Rapport: V1429
Datum: Oktober 2016
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2016
Alterra (Wösten et al. 2012)

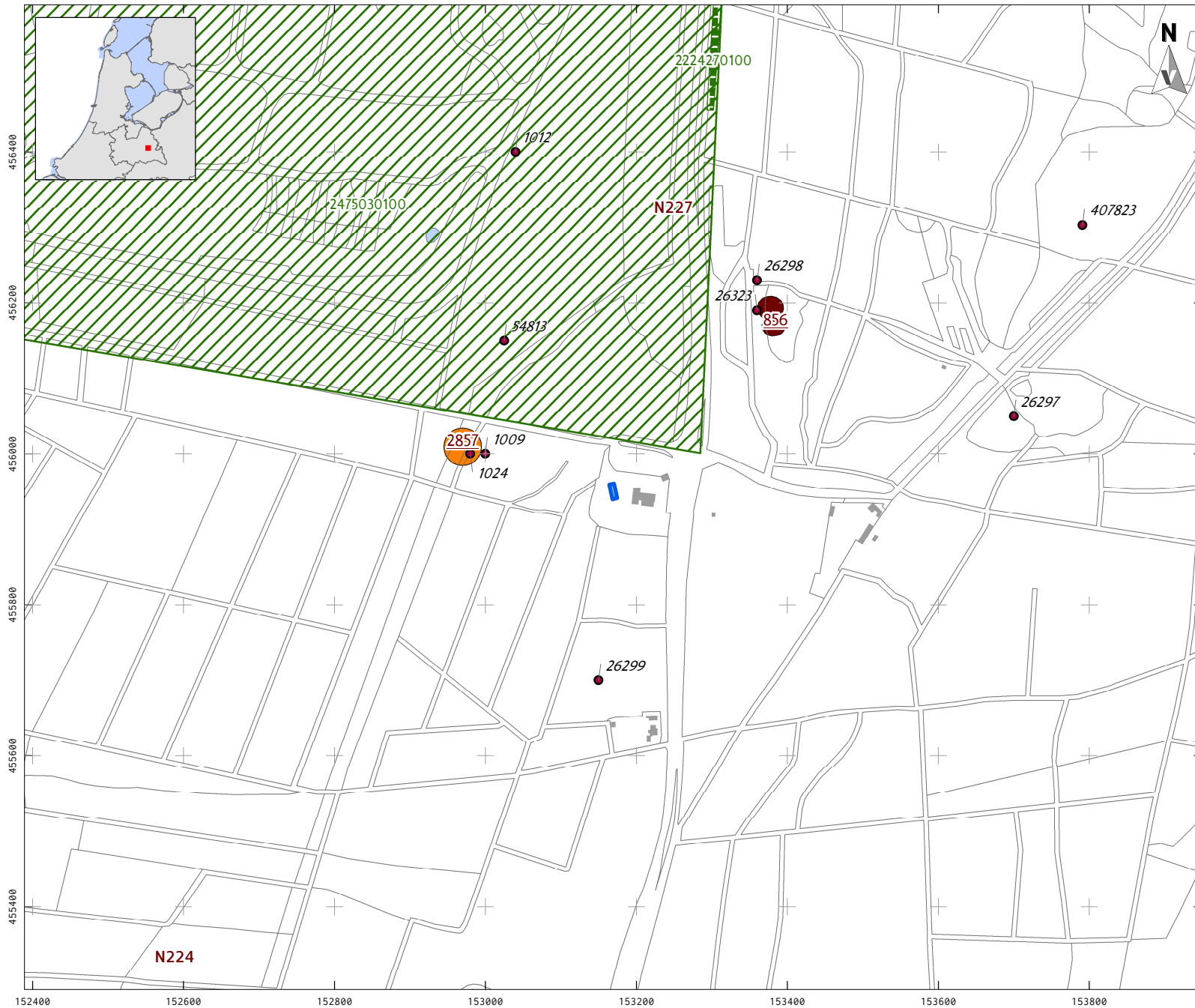
Tekenaar: RS
Schaal: 1:10.000 / A4

0 200 m

KAART 3 - ARCHEOLOGIE; INVENTARISATIE

LEGENDA

- Plangebied
- Bebouwing
- Water
- Overige topografie
- Waarnemingen
- Archeologisch: begeleiding
- Archeologisch: bureauonderzoek
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

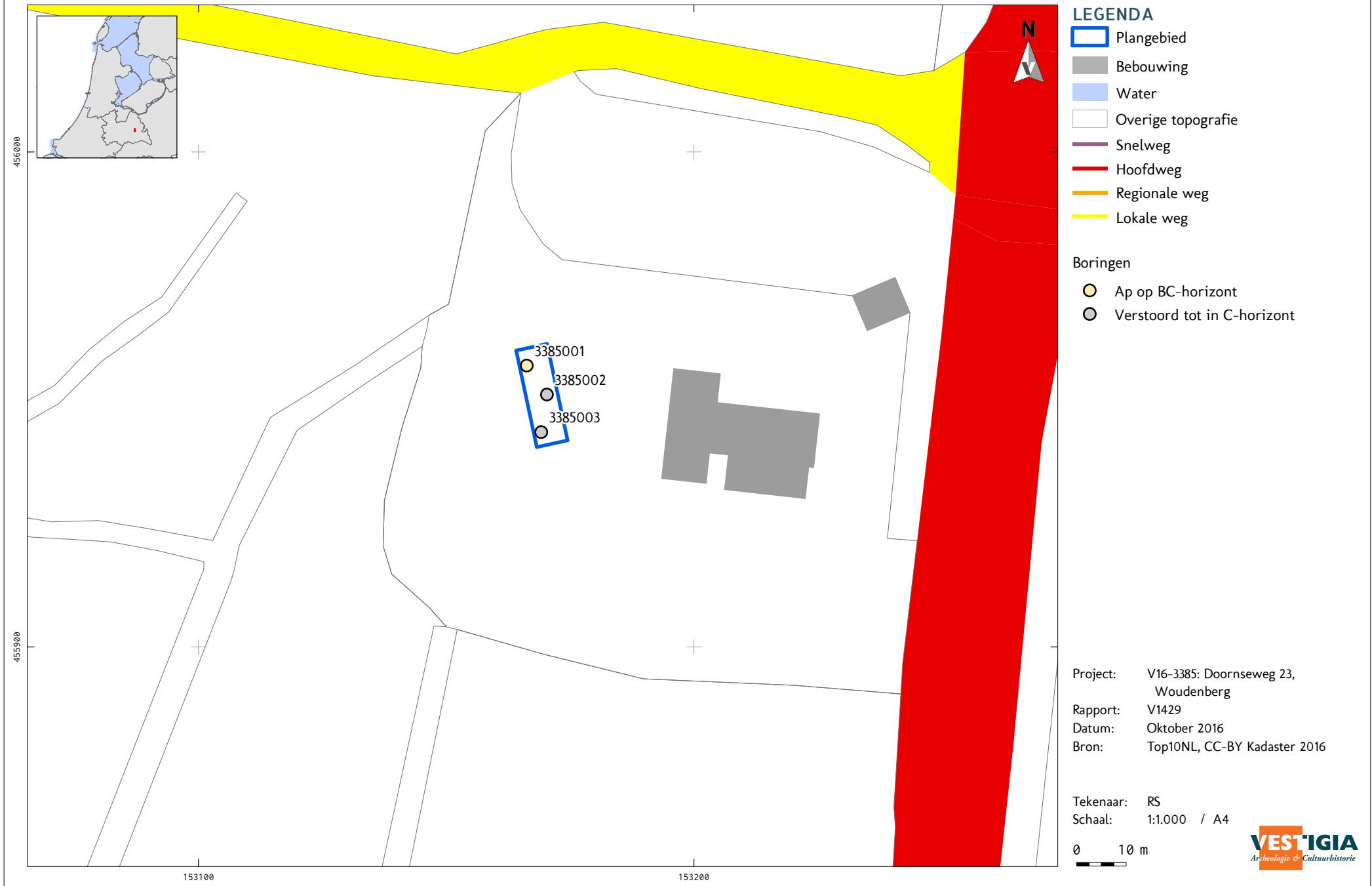
Project: V16-3385: Doornseweg 23,
Woudenberg
 Rapport: V1429
 Datum: Oktober 2016
 Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2016
 Archis3 (RCE 2016)

Tekenaar: RS
 Schaal: 1:7.500 / A4

0 200 m

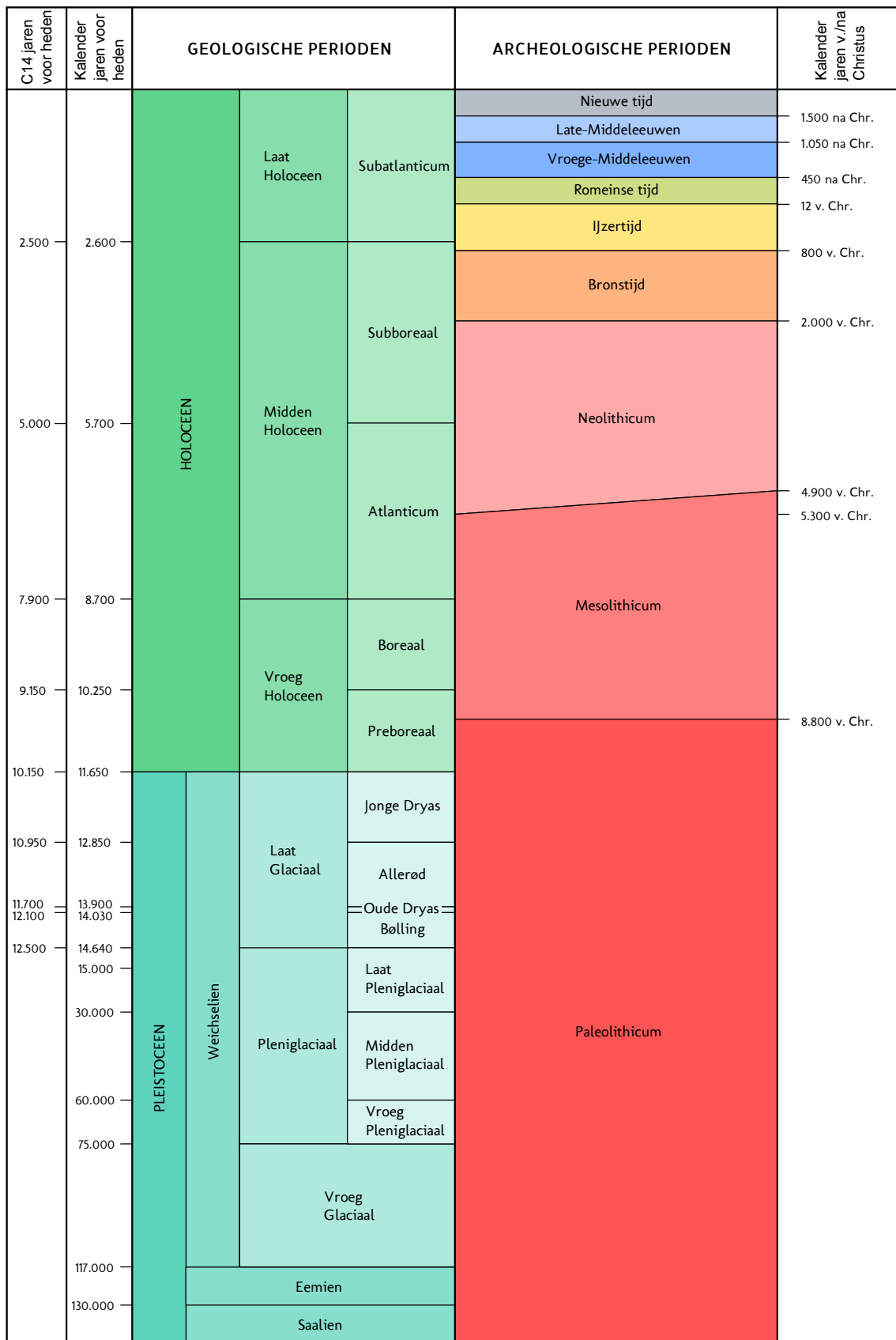

KAART 4 - RESULTATEN BOORONDERZOEK

Bijlage 1 Overzicht archeologische en geologische perioden

C14 ouderdommen en gekalibreerde ouderdommen van het Holocene volgens Van Geel et al. (1980/1981). C14 ouderdom van het Laat Glaciaal volgens Hoek (2001/2008) en gekalibreerde ouderdommen van het Laat Glaciaal volgens Rasmussen et al. (2006). Overige pleistocene chronostratigrafie volgens Westerhoff et al. (2003). Archeologische perioden van de prehistorie volgens Louwe Kooijmans et al. (2005) en overige archeologische perioden volgens Archis.

Periode	Van - tot
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000-35.000 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000-8800 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	88.00-7100 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100-6450 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450-4900 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300-4200 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200-2850 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850-2000 voor Chr.
Vroege-Bronstijd	2000-1800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800-1100 voor Chr.
Late-Bronstijd	1100-800 voor Chr.
Vroege-IJzertijd	800-500 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500-250 voor Chr.
Late-IJzertijd	250-12 voor Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor-70 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70-270 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270-450 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen	450-1050 na Chr.
Late-Middeleeuwen	1050-1500 na Chr.
Nieuwe Tijd A	1500-1650 na Chr.
Nieuwe Tijd B	1650-1850 na Chr.
Nieuwe Tijd C	1850-1950 na Chr.

Bijlage 2 Processtappen archeologisch (voor)onderzoek bij landbodems

Algemeen

Deze bijlage is opgenomen in dit Vestigia-rapport met tot doel inzicht te geven in het proces van archeologische monumentenzorg (AMZ) zoals dat in de praktijk in Nederland wordt gevolgd. Vestigia beschikt over een volledige opgravingsvergunning voor alle voorkomende archeologische werkzaamheden (vergunninghouder ex artikel 45 Monumentenwet 1988). Voor alle archeologische werkzaamheden conformeert Vestigia zich aan de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA Landbodems 3.3) en het handvest en de gedragscode van de Nederlandse Vereniging van Archeologen (NVvA). Voor de KNA als zodanig, waarin de protocollen, specificaties, bijlagen, begrippen en Leidraden zijn opgenomen, wordt verwezen naar de website van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl).

Inleiding

De stappen in het proces van archeologische monumentenzorg (AMZ) zijn gebaseerd op het tijdens het vooronderzoek voorspellen of een vindplaats aanwezig is, vervolgens trachten deze op te sporen en uiteindelijk – wanneer voldoende gegevens zijn verzameld – de vindplaats te waarderen. Dit betekent dat de veldactiviteiten uitgevoerd worden tot het niveau waarop deze beslissing gefundeerd genomen kan worden. Tenslotte wordt een advies afgegeven hoe met de vindplaats in het ruimtelijke ordeningstraject moet worden omgegaan.

Wanneer op een bepaald moment tijdens het vooronderzoek de kans op de aanwezigheid van een vindplaats laag wordt ingeschat of een vindplaats als niet behoudenswaardig wordt beoordeeld, wordt een advies afgegeven het AMZ-proces te stoppen en het terrein vrij te geven. Wanneer op een bepaald moment tijdens het vooronderzoek een vindplaats wel als behoudenswaardig wordt gekwalificeerd, zijn er drie mogelijkheden; 1. behoud *in situ* door planaanpassing; 2. opgraven; 3. wanneer behoud en/of opgraven technisch lastig/onmogelijk: archeologisch begeleiden.

In de geldende versie van de KNA wordt er steeds min of meer *impliciet* vanuit gegaan dat er sprake is van een positief resultaat in de vorm van een verwachting op, of de aanwezigheid van één of meerdere vindplaats(en). Maar feitelijk kan na elke stap in het hiervoor kort beschreven proces van trechtering ook voldoende gegevens verzameld zijn om tot een (selectie)advies ‘einde onderzoek’ te komen, d.w.z. dat de kans op de aanwezigheid van een vindplaats zeer gering/afwezig is of dat de kwaliteit van de vindplaats onvoldoende is. Dit is bijvoorbeeld het geval als in het Bureauonderzoek kan worden aangetoond dat op basis van de bodemgesteldheid of andere omgevingsfactoren het zeer onwaarschijnlijk is dat menselijke activiteit in het verleden heeft plaats gevonden, of dat de bodemopbouw dusdanig verstoord is dat voorgezet onderzoek niet zinvol is. Ook kan echter een tegenovergestelde situatie voorkomen: al in een vroege fase van het proces, bijvoorbeeld tijdens het uitvoeren van het Inventariserend Veldonderzoek (verkennende fase) kan blijken dat een vindplaats aanwezig is waarvan voldoende parameters voorhanden zijn om tot een formele waardestelling te komen. Denk hierbij aan een terrein dat pal naast een eerdere opgegraven vindplaats ligt.

De verschillende stappen in het proces worden vaak door verschillende marktpartijen en met soms aanzienlijke tijdsintervallen uitgevoerd waarbij telkens een rapportage wordt opgeleverd. Veelal worden deze rapporten ook aan de bevoegde overheid ter besluitvorming voorgelegd. Het is dus van belang dat na elk rapport helder is wat de plaats van het onderzoek in het KNA-proces is, hoe het advies luidt en wat de reikwijdte ervan is. De stappen in het proces kunnen uit efficiëntie-overwegingen en kostenreductie ook worden gecombineerd. Een regulier voorbeeld is het uitvoeren van het bureauonderzoek en de verkennende fase van het IVO. Het is dus altijd verstandig vooraf met Vestigia te overleggen welke (combinatie van) vervolgstappen met welke inzet van technieken (boren, proefsleuven, geofysisch onderzoek) het meest doelmatig zijn en besparingen in tijd en/of kosten kunnen opleveren.

De opeenvolgende fasen in het AMZ-proces worden op de volgende pagina's kort worden toegelicht. Voor elke stap is meestal een specifiek KNA-protocol van toepassing. In verschillende fasen is ook het opstellen van een Programma van Eisen (PvE, KNA-protocol 4001) met bijbehorende Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Na de toelichting op Fase 6, is voor elke fase een stroomdiagram opgenomen.

Vooronderzoek

- Fase 1 Bureauonderzoek (BO; KNA-protocol 4002);
- Fase 2 Inventariserend Veldonderzoek (IVO; KNA-protocol 4003), verkennende fase (archeologisch-bodemkundige verkenning plangebied);
- Fase 3 Inventariserend Veldonderzoek (IVO; KNA-protocol 4004), karterende fase (systematisch opsporen van vindplaatsen);
- Fase 4 Inventariserend Veldonderzoek (IVO; KNA-protocol 4004), waarderende fase (waarderen van vindplaatsen);
- Fase 5 Archeologische begeleiding (AB; KNA-protocol 4007 AB, proces 1 (conform IVO-P, het opsporen en waarderen van vindplaatsen tijdens het vooronderzoek).

Omgang met een behoudenswaardige vindplaats

- Fase 6 Opgraven (KNA-protocol 4004; PvE KNA-protocol 4001), of
Fysiek beschermen (KNA-protocol 4005), of
Archeologisch begeleiden (KNA-protocol 4007 proces 2 (opgraven), of
Archeologisch begeleiden (KNA-protocol 4007 proces 3 (kleine ingrepen op archeologisch monument)).

Fase 1 Bureauonderzoek Landbodems (KNA-protocol 4002)

Het doel van het Bureauonderzoek Landbodems is het verwerven van informatie met behulp van bestaande bronnen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde en inhoudelijk onderbouwde archeologische verwachting. Het standaardrapport bevat, waar mogelijk, gegevens over aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden en over aardwetenschappelijke kenmerken. In principe kunnen ook ondergrondse bouwkundige waarden in het geding zijn. Het is daarom noodzakelijk in het archeologisch bureauonderzoek aandacht te schenken aan de bebouwde omgeving en het voorkomen van cultuurhistorische en bouwhistorische waarden.

Afhankelijk van de omvang van de toekomstige (planologische) ingreep en werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het bureauonderzoek en de vraagstelling, zullen in voorkomende gevallen aanvullende gegevens moeten worden verzameld in een volgende fase van het archeologisch proces. Indien dit het geval is, wordt ingegaan op de toe te passen methode(n), techniek(en) en strategie(ën).

Het digitale rapport en de digitale documentatie worden binnen twee jaar na afronding van het standaardrapport overgedragen aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (ARCHIS; <http://archis2.archis.nl>) en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie (EDNA; <http://www.dans.knaw.nl/nl/over/diensten/data-archiveren-en-hergebruiken/easy/edna>).

Advies

Het bureauonderzoek geldt als onderbouwing voor het door Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* opgestelde advies. Dit advies gaat nader in op de eventuele risico's en al dan niet benodigde vervolgstappen bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Uit het advies kan bijvoorbeeld volgen dat het archeologische verwachtingsmodel nader in het veld getoetst dient te worden (voortzetting vooronderzoek). De adviezen vallen in de volgende vier categorieën uiteen (zie ook het stroomdiagram):

Voldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - geen of lage kans op de aanwezigheid van een vindplaats op basis van gespecificeerde verwachting: einde archeologisch proces, vrijgave terrein; - er blijkt een vindplaats aanwezig die formeel kan worden gewaardeerd (KNA-specificatie VS06). Er wordt een selectieadvies opgesteld (KNA-specificatie VS07).
Onvoldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - kansrijke situatie op basis van gespecificeerde verwachting, vervolgonderzoek via fase 2; - kansrijke situatie op basis van gespecificeerde verwachting, maar het plangebied is niet geschikt voor regulier vervolg via fase 2: vervolg via fase 5;

Het is uiteindelijk aan de bevoegde overheid te beslissen of na het bureauonderzoek nog andere archeologische werkzaamheden verricht dienen te worden. Het advies uitgebracht door Vestigia kan daarbij een belangrijke rol spelen en als zodanig ingebracht worden bij bestemmingsplanontwerpen of -wijzigingen, aanvragen voor omgevingsvergunningen (bouw-/aanlegvergunning e.d.). Indien gewenst, draagt Vestigia zorg voor een adequate afstemming van de resultaten met de betrokken overheid. Op deze wijze wordt voorkomen dat in een later stadium discussie ontstaat over de gemaakte analyses.

Fase 2 Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase (KNA-protocol 4003)

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek (IVO-Overig, verkennende fase) is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting uit fase 1 door middel van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over de aard en intactheid van de bodemopbouw, en (eventueel) de verwachte en/of bekende archeologische waarden binnen het plangebied (karakter van een eventuele vindplaats en de fysieke en inhoudelijke kwaliteit). Voor het veldwerk wordt een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld. Veelal vindt het onderzoek plaats door fysisch-geografisch onderzoek (enkele grondboringen), in combinatie met andere veldwaarnemingen (veldkartering). Het resultaat van deze IVO-fase is een rapport met een inhoudelijk (selectie-)advies (buiten normen van tijd en geld).

Het digitale rapport en de digitale documentatie worden binnen twee jaar na afronding van het standaardrapport overgedragen aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (ARCHIS; <http://archis2.archis.nl>) en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie (EDNA; <http://www.dans.knaw.nl/nl/over/diensten/data-archiveren-en-hergebruiken/easy/edna>).

Advies

Het IVO-Overig, verkennende fase geldt als onderbouwing voor het door Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* opgestelde advies. Dit advies gaat nader in op de eventuele risico's en al dan niet benodigde vervolgstappen bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Uit het advies kan bijvoorbeeld volgen dat de bodemopbouw intact is en vindplaatsen verwacht kunnen worden (voortzetting vooronderzoek) of dat de bodemopbouw te zeer verstoord is om intacte archeologie te verwachten (einde vooronderzoek). De adviezen vallen in de volgende vier categorieën uiteen (zie ook het stroomdiagram):

Onvoldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - kansrijke situatie op basis van gespecificeerde verwachting en intacte bodemopbouw, vervolgonderzoek via fase 3; - kansrijke situatie op basis van gespecificeerde verwachting en intacte bodemopbouw, maar het plangebied is niet geschikt voor regulier vervolg via fase 3: vervolg via fase 5;
Voldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - er blijkt een vindplaats aanwezig die formeel kan worden gewaardeerd (KNA-specificatie VS06). Er wordt een selectieadvies opgesteld (KNA-specificatie VS07); - geen of lage kans op de aanwezigheid van een (intacte) vindplaats: einde archeologisch proces, vrijgave terrein.

Het is uiteindelijk aan de bevoegde overheid te beslissen of na het IVO-onderzoek nog andere archeologische werkzaamheden verricht dienen te worden. Het advies uitgebracht door Vestigia kan daarbij een belangrijke rol spelen en als zodanig ingebracht worden bij bestemmingsplanontwerpen of -wijzigingen, aanvragen voor omgevingsvergunningen (bouw-/aanlegvergunning e.d.). Indien gewenst, draagt Vestigia zorg voor een adequate afstemming van de resultaten met de betrokken overheid. Op deze wijze wordt voorkomen dat in een later stadium discussie ontstaat over de gemaakte analyses.

Fase 3 Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase (KNA-protocol 4003)

De methodiek van het Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase (IVO-Overig of IVO-proefsleuven) betreft archeologisch veldwerk door middel van grondboringen, proefsleuven en/of geofysisch onderzoek waarbij (in principe) voldoende informatie over de aanwezige vindplaats wordt verkregen om op basis van zijn fysieke en inhoudelijke kwaliteit een goed onderbouwde uitspraak te doen over mogelijk aanwezige vindplaatsen. Booronderzoek is een geschikte prospectietechniek voor het opsporen van sites die zich kenmerken door een archeologische laag of een vondststrooiing met een voldoende hoge dichtheid. Indien een op te sporen site zich kenmerkt door een lage vondstdichtheid (< 40 vondsten/m²) is booronderzoek minder geschikt en kan een proefsleuvenonderzoek een betere methode zijn. Voor details naar verschillende boormethoden wordt verwezen naar de KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek deel Karterend booronderzoek. Voor het veldwerk wordt (verplicht) een Plan van Eisen (PvE conform KNA-protocol 4001) en een daarop gebaseerd Plan van Aanpak (PvA) opgesteld. In principe wordt het PvE door de bevoegde overheid getoetst. In termen van archeologisch proces betekent dit dat de vindplaats uiteindelijk formeel *gewaardeerd* kan worden volgens KNA-specificatie VS06 (op basis van het karakter van de vindplaats en zijn de fysieke en inhoudelijke kwaliteit). Cruciaal in de uitvoering van deze fase van het IVO is de keuze voor de meest geschikte onderzoekstrategie. In principe geldt dat met zo min mogelijk verstoring effect, zo veel mogelijk relevante gegevens worden verzameld. Het resultaat van deze IVO-fase is een rapport met een inhoudelijk (selectie-)advies op basis van KNA-specificatie VS07. De uitkomst is een al dan niet behoudenswaardige vindplaats.

Advies

Het IVO-Overig, karterende fase dan wel IVO-Proefsleuven (karterende fase) geldt als onderbouwing voor het door Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* opgestelde advies. Dit advies gaat nader in op de eventuele risico's en al dan niet benodigde vervolgstappen bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Het advies geeft aan of het om een behoudenswaardig of een niet behoudenswaardige vindplaats gaat. Indien de vindplaats behoudenswaardig is, wordt ook een onderbouwd advies over het eventuele vervolgtraject gegeven: behoud in situ, opgraven of archeologisch begeleiden. De adviezen vallen in de volgende vier categorieën uiteen (zie ook het stroomdiagram):

Voldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - er blijkt geen vindplaats aanwezig die formeel kan worden gewaardeerd of er is sprake van een niet formeel behoudenswaardige vindplaats. Het advies luidt: vrijgave plangebied; - er blijkt wel een vindplaats aanwezig die formeel kan worden gewaardeerd (KNA-specificatie VS06). Er wordt een selectieadvies opgesteld (KNA-specificatie VS07). De vindplaats is behoudenswaardig, vervolg via proces 6.
Onvoldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - kansrijke situatie met betrekking tot de aanwezige vindplaats, maar nog onvoldoende informatie voor een formele waardering, vervolgonderzoek via fase 4; - kansrijke situatie met betrekking tot de aanwezige vindplaats, maar nog onvoldoende informatie voor een formele waardering, evenwel niet geschikt voor regulier vervolgonderzoek via fase 4: vervolg via fase 5;

Het is uiteindelijk aan de bevoegde overheid te beslissen of het advies van het IVO-onderzoek wordt gevolgd en of, en zo ja hoe verder te handelen. Het advies uitgebracht door Vestigia kan daarbij een belangrijke rol spelen en als zodanig ingebracht worden bij bestemmingsplanontwerpen of -wijzigingen, aanvragen voor omgevingsvergunningen (bouw-/aanlegvergunning e.d.). Indien gewenst, draagt Vestigia zorg voor een adequate afstemming van de resultaten met de betrokken overheid. Op deze wijze wordt voorkomen dat in een later stadium discussie ontstaat over de gemaakte analyses.

Fase 4 Inventariserend Veldonderzoek, waarderende fase (KNA-protocol 4003)

De methodiek van het Inventariserend Veldonderzoek, waarderende fase (IVO-Overig of IVO-proefsleuven) betreft archeologisch veldwerk door middel van grondboringen, proefsleuven en/of geofysisch onderzoek dat tot doel heeft het onderzoek in fase 3 (zie aldaar) zodanig aan te vullen dat een formele waardering (KNA-specificatie VS06) en een selectieadvies (KNA-specificatie VS07) kan worden opgesteld. Het kan hier gaan om een aparte onderzoeksfase met een afzonderlijke rapportage, maar de waarderende fase kan ook onderdeel uitmaken van fase 3 van het inventariserende veldonderzoek.

Advies

Het IVO-Overig, waarderende fase dan wel het IVO-Proefsleuven (karterende fase) geldt als onderbouwing voor het door Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* opgestelde advies. Dit advies gaat nader in op de eventuele risico's en al dan niet benodigde vervolgstappen bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Uit het advies volgt of het om een behoudenswaardig of niet behoudenswaardige vindplaats gaat. Indien de vindplaats behoudenswaardig is, wordt ook een advies over het eventuele vervolgtraject gegeven: behoud in situ, opgraven of archeologisch begeleiden. De adviezen vallen in de volgende drie categorieën uiteen (zie ook het stroomdiagram):

Voldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - de aanwezige vindplaats wordt formeel gewaardeerd (KNA-specificatie VS06). Er wordt een selectieadvies opgesteld (KNA-specificatie VS07). De vindplaats is niet behoudenswaardig: vrijgave plangebied; - de aanwezige vindplaats wordt formeel gewaardeerd (KNA-specificatie VS06). Er wordt een selectieadvies opgesteld (KNA-specificatie VS07). De vindplaats is behoudenswaardig, vervolg via proces 6.
Onvoldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - kansrijke situatie met betrekking tot de aanwezige vindplaats, maar nog onvoldoende informatie voor een formele waardering, evenwel niet geschikt voor regulier vervolgonderzoek via fase 4: vervolg via fase 5;

Het is uiteindelijk aan de bevoegde overheid te beslissen of het advies van het IVO-onderzoek wordt gevolgd en of, en zo ja hoe verder te handelen. Het advies uitgebracht door Vestigia kan daarbij een belangrijke rol spelen en als zodanig ingebracht worden bij bestemmingsplanontwerpen of -wijzigingen, aanvragen voor omgevingsvergunningen (bouw-/aanlegvergunning e.d.). Indien gewenst, draagt Vestigia zorg voor een adequate afstemming van de resultaten met de betrokken overheid. Op deze wijze wordt voorkomen dat in een later stadium discussie ontstaat over de gemaakte analyses.

Fase 5 Archeologische begeleiding tijdens het vooronderzoek (KNA-protocol 4007)

In de gangbare praktijk van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) wordt het traject van Bureauonderzoek (fase 1) via dan niet een of meerdere fasen van het Inventariserend Veldonderzoek (fasen 2-4) gevolgd om tot de formele waardering van een vindplaats te komen. Een Archeologische Begeleiding onder het KNA-protocol Proefsleuven (AB-1) is alleen in uitzonderlijke gevallen aan de orde als daarbij bijzondere afwegingen of beperkingen een rol spelen. Een archeologische begeleiding geldt niet als vervanging van regulier vooronderzoek.

Een Archeologische Begeleiding onder het KNA-protocol Proefsleuven (AB-1) geldt als onderbouwing voor het door Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* opgestelde advies. Dit advies gaat nader in op de eventuele risico's en al dan niet benodigde vervolgstappen bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Uit het advies volgt of het om een behoudenswaardig of niet behoudenswaardige vindplaats gaat. Indien de vindplaats behoudenswaardig is, wordt ook een advies over het eventuele vervolgtraject gegeven: behoud in situ, opgraven of archeologisch begeleiden. De adviezen vallen in de volgende vier categorieën uiteen (zie ook het stroomdiagram):

Voldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - er blijkt geen vindplaats aanwezig die formeel kan worden gewaardeerd of er is sprake van een niet formeel behoudenswaardige vindplaats. Het advies luidt: vrijgave plangebied; - er blijkt wel een vindplaats aanwezig die formeel kan worden gewaardeerd (KNA-specificatie VS06). Er wordt een selectieadvies opgesteld (KNA-specificatie VS07). De vindplaats is behoudenswaardig, vervolg via proces 6.
Onvoldoende data	<ul style="list-style-type: none"> - kansrijke inhoudelijke en technische situatie met betrekking tot onderzoek aanwezige vindplaats, maar onvoldoende informatie voor een formele waardering, eventuele voortzetting via fase 6; - mogelijkheden voor begeleiding uitgeput, onvoldoende informatie voor een formele waardering: einde onderzoek.

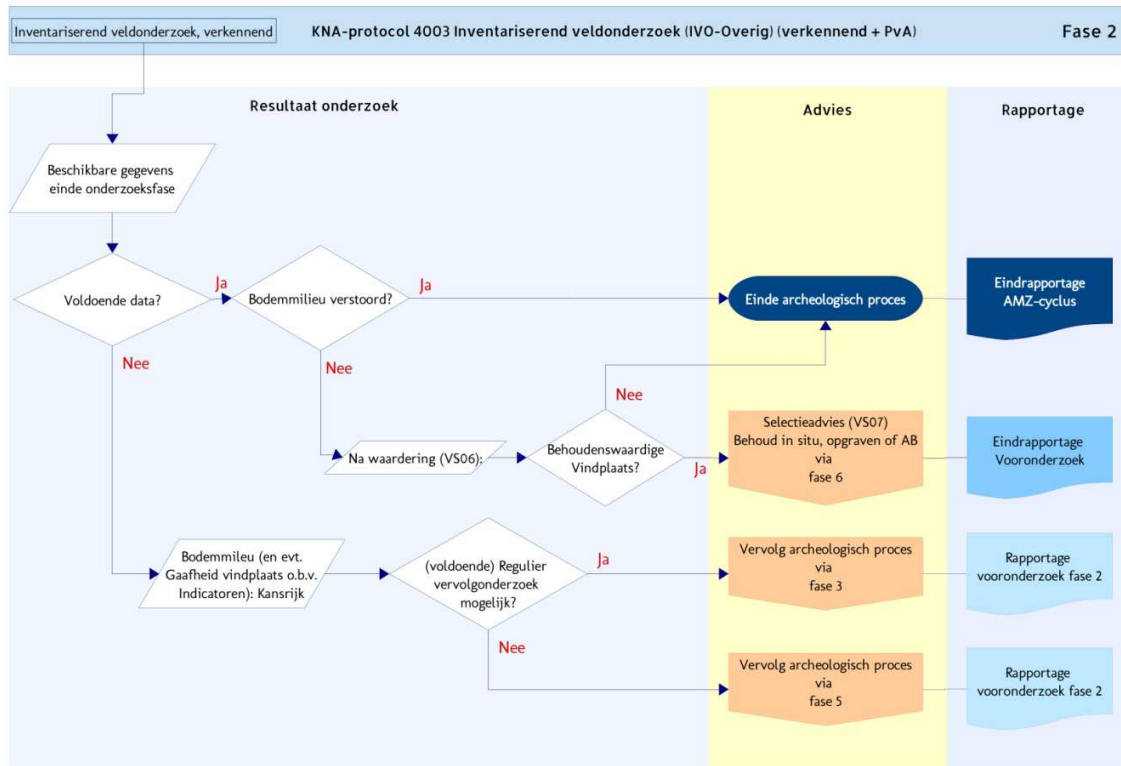
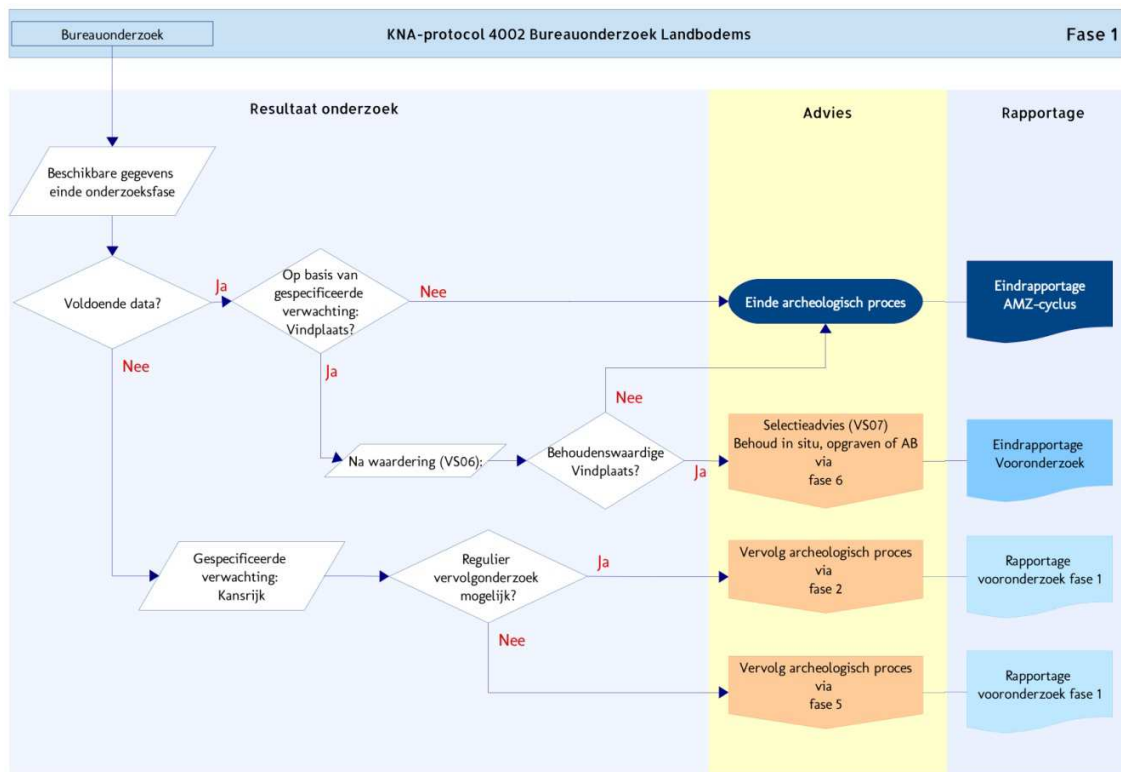
Het is uiteindelijk aan de bevoegde overheid te beslissen of het advies van het IVO-onderzoek wordt gevolgd en of, en zo ja hoe verder te handelen. Het advies uitgebracht door Vestigia kan daarbij een belangrijke rol spelen en als zodanig ingebracht worden bij bestemmingsplanontwerpen of -wijzigingen, aanvragen voor omgevingsvergunningen (bouw-/aanlegvergunning e.d.). Indien gewenst, draagt Vestigia zorg voor een adequate afstemming van de resultaten met de betrokken overheid. Op deze wijze wordt voorkomen dat in een later stadium discussie ontstaat over de gemaakte analyses.

Fase 6 Omgang met een gewaardeerde archeologische vindplaats

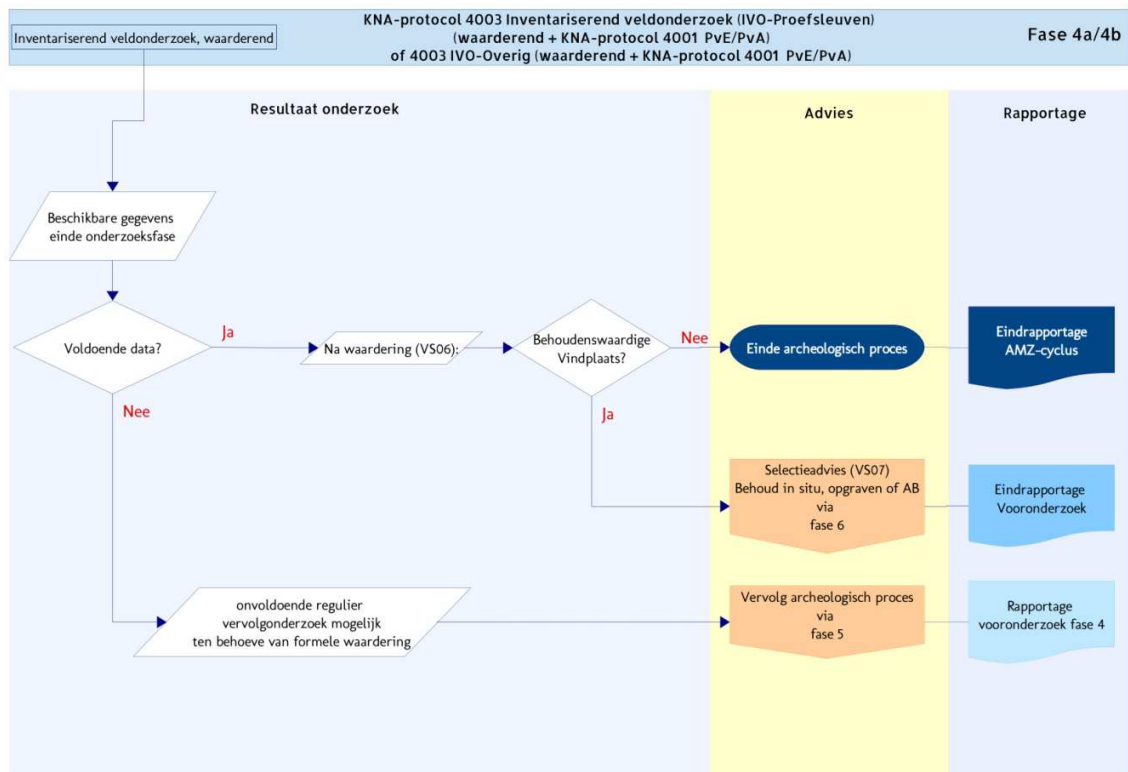
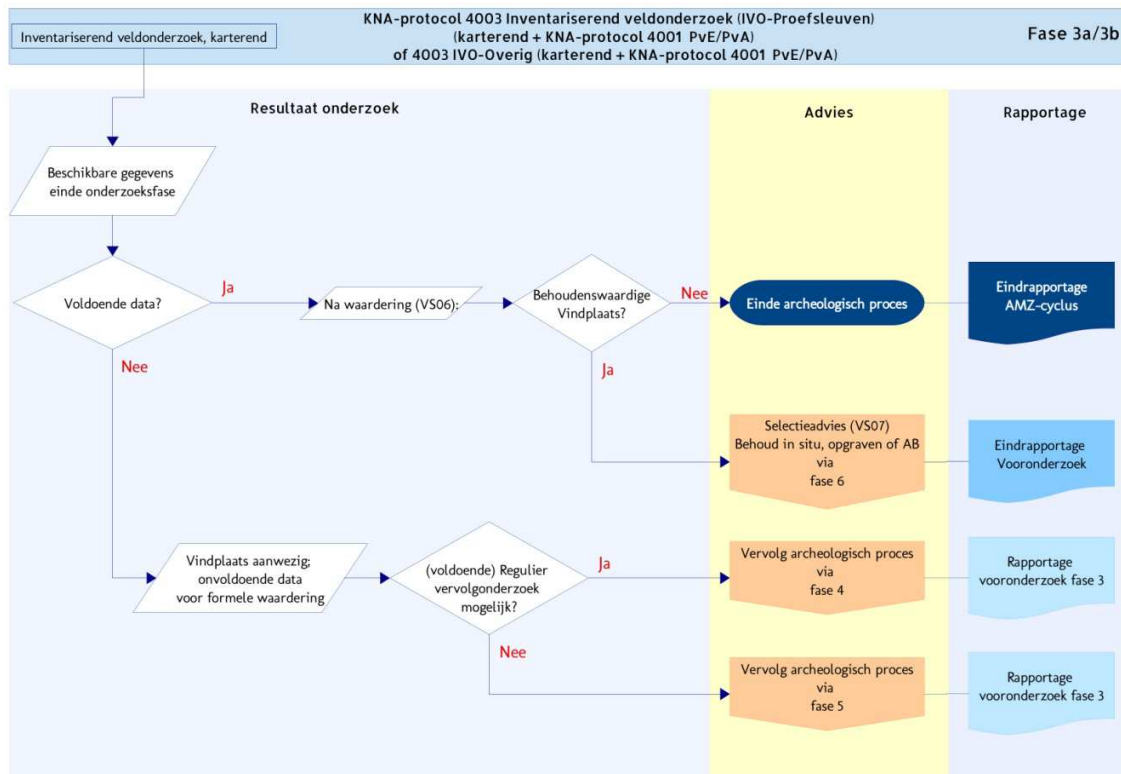
Indien het vooronderzoek, zoals geschetst in fasen 1 tot en met fase 5, een formeel gewaardeerde vindplaats heeft opgeleverd, volgt op basis van het selectieadvies de laatste fase in het archeologisch monumentenzorgproces. Op basis van het selectieadvies in het eindrapport van het vooronderzoek is daartoe door de bevoegde overheid een selectiebesluit genomen. Op basis van het selectieadvies en selectiebesluit zijn de volgende vier situaties mogelijk (zie ook het stroomdiagram):

- De behoudenswaardige vindplaats die is vastgesteld op basis van het regulier vooronderzoek, wordt opgegraven (KNA-protocol 4004) op basis van een door de bevoegde overheid goedgekeurd PvE (KNA-protocol 4001). De rapportage van de opgraving vormt het einde van het AMZ-proces;
- De vindplaats, die is vastgesteld tijdens de AB (Protocol 4007 op basis van proefsleuven) en is behoudenswaardig verklaard door de bevoegde overheid, wordt opgegraven (KNA-protocol 4004) op basis van een door de bevoegde overheid goedgekeurd PvE (KNA-protocol 4001);
- Een (kleine) versturende ingreep op een vastgesteld archeologisch (rijks)monument wordt archeologisch begeleid (KNA-protocol 4001, AB-bv op basis van PvE-AB01);
- De behoudenswaardige vindplaats die is vastgesteld op basis van het regulier vooronderzoek, wordt fysiek beschermd (KNA-protocol 4005). Hiertoe wordt een Visiedocument Inrichting en Beheer opgesteld, alsmede Richtlijnen Inrichting en Beheer.

Stroomdiagrammen fasering proces KNA Landbodems

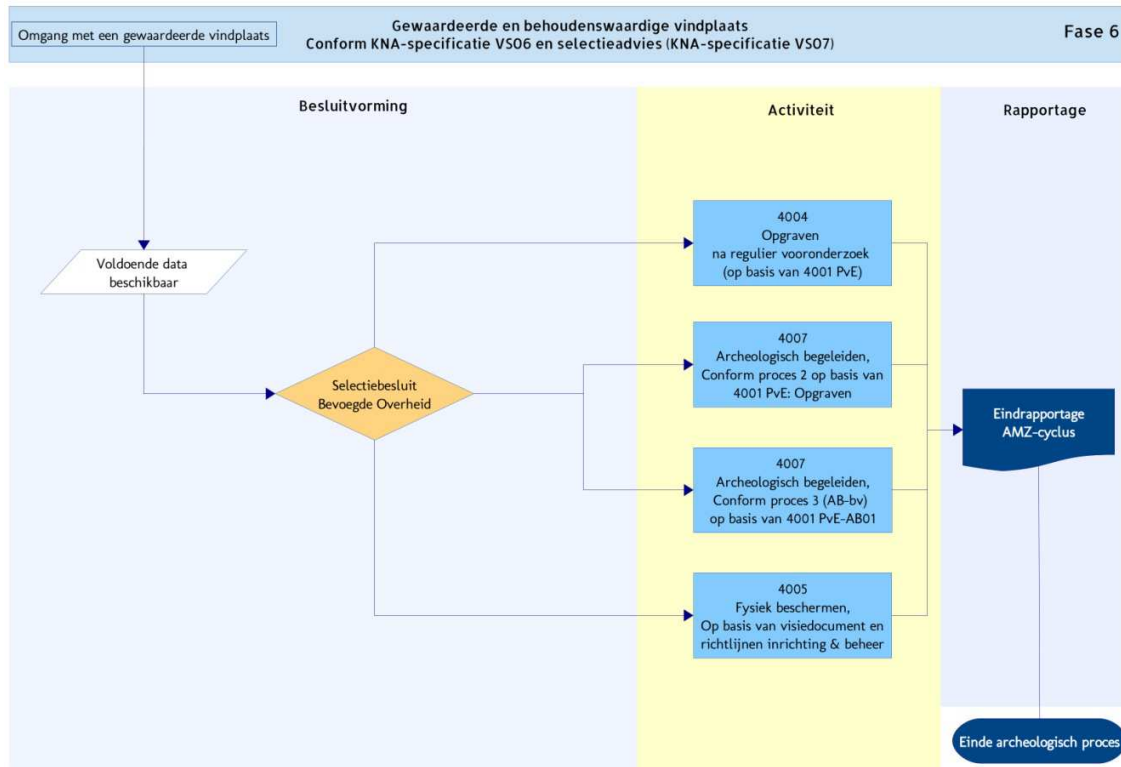
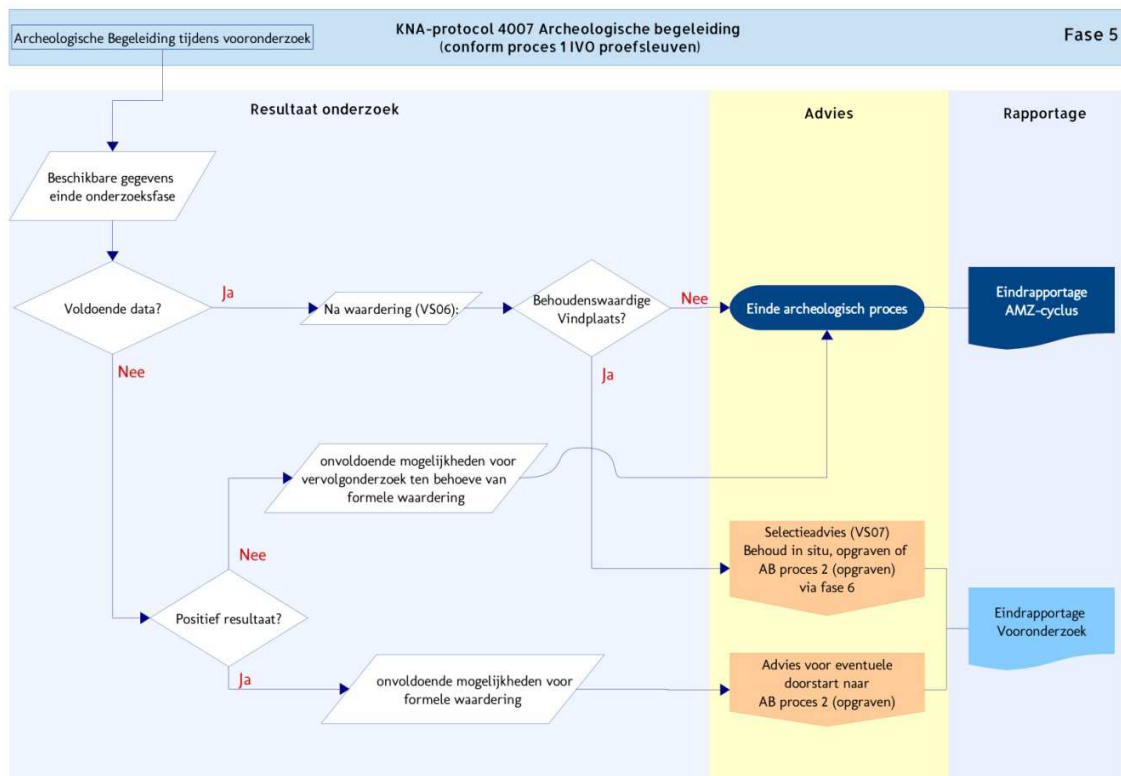

Stroomdiagrammen fasering proces KNA Landbodems

Stroomdiagrammen fasering proces KNA Landbodems

Bijlage 3 Boorstaten

Projectnummer: 3385

Projectnaam: Doornseweg 23 Woudenberg

Uitvoerder(s): RS

X-coördinaat: 153166

Y-coördinaat: 455956

Maaiveldhoogte t.o.v. NAP (cm): 1096

Type boring: Archeologische boring

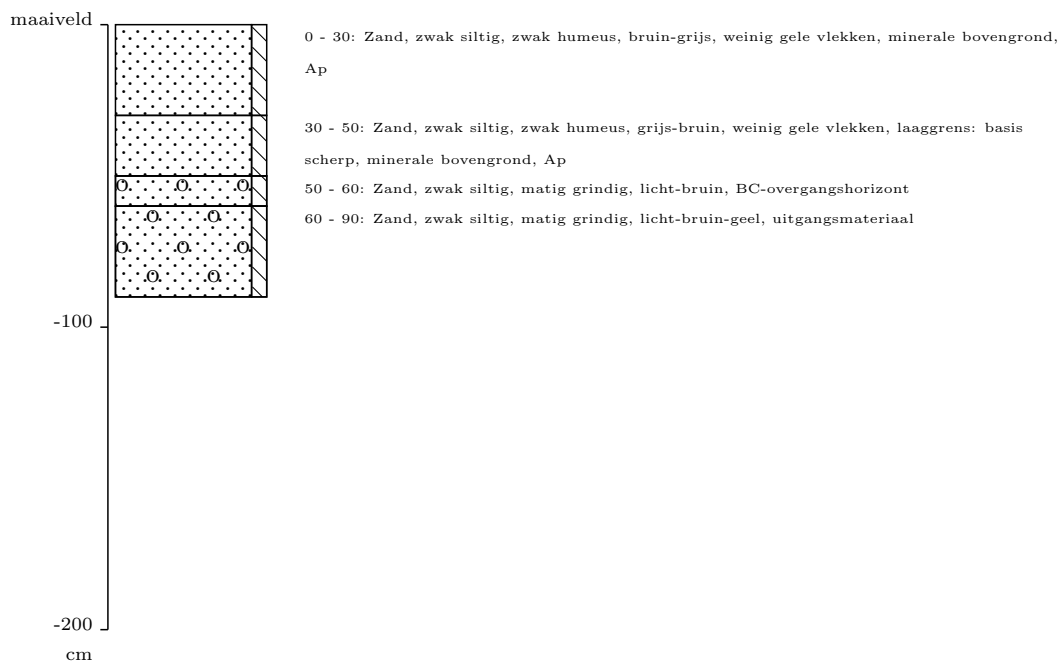
Boormethode: handmatig

Positiebepaling: GPS (Global Positioning System)

Coördinaatsysteem: Rijksdriehoekstelsel

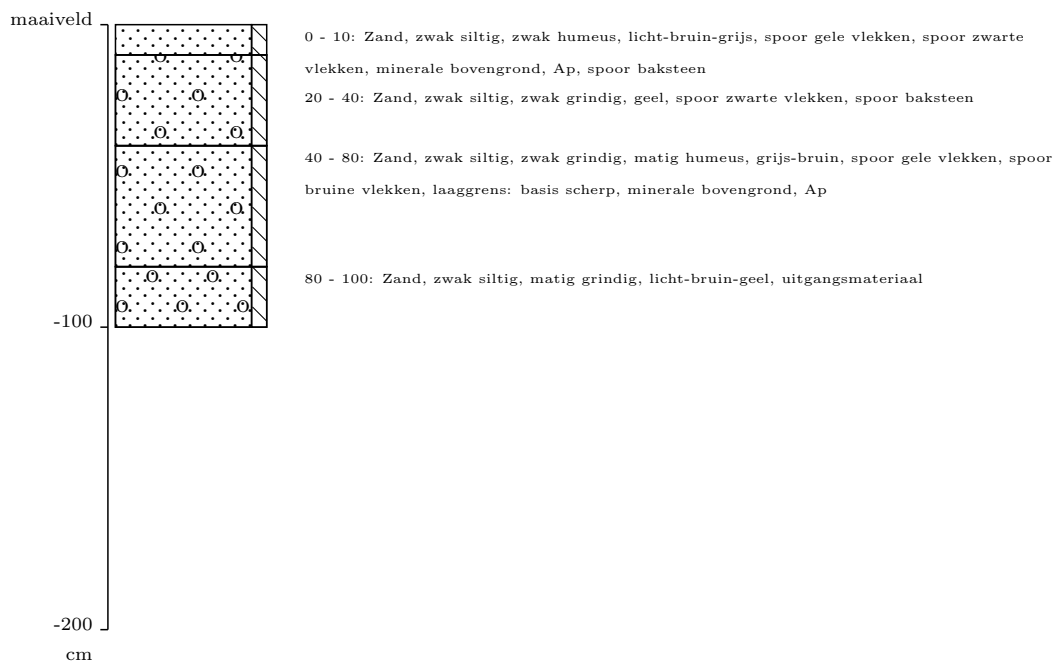
Referentievlak: Normaal Amsterdams Peil

Maaiveldhoogtebepaling: Geschat, Actueel Hoogtebestand Nederland

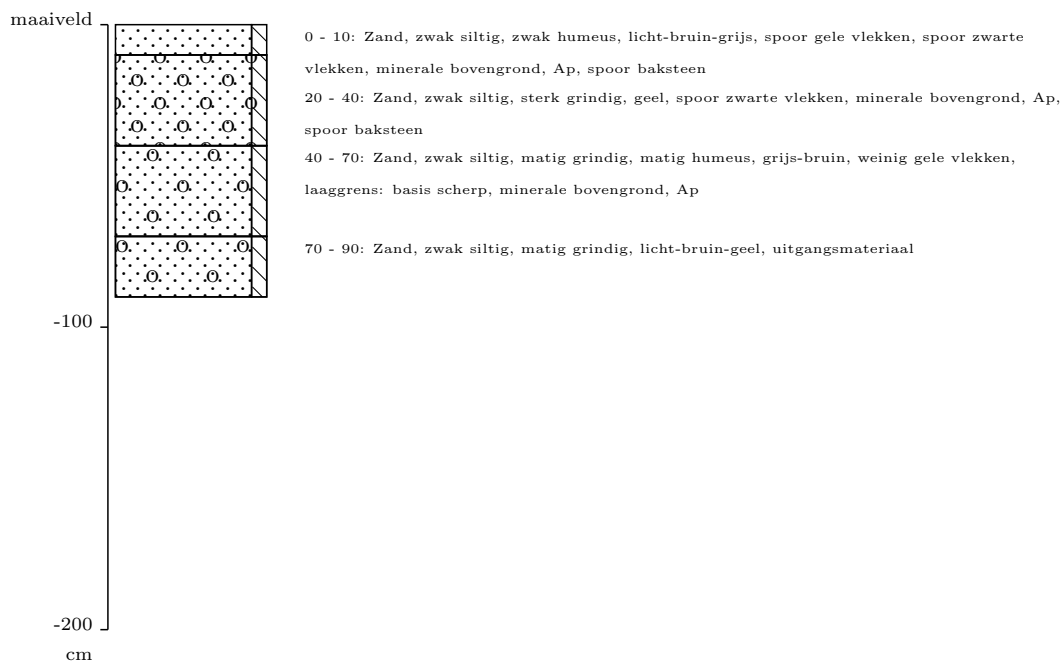
Projectnummer: 3385
Projectnaam: Doornseweg 23 Woudenberg
Uitvoerder(s): RS
X-coördinaat: 153170
Y-coördinaat: 455950
Maaiveldhoogte t.o.v. NAP (cm): 1076

Type boring: Archeologische boring
Boormethode: handmatig
Positiebepaling: GPS (Global Positioning System)
Coördinaatsysteem: Rijksdriehoekstelsel
Referentievlak: Normaal Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling: Geschat, Actueel Hoogtebestand Nederland

Projectnummer: 3385
Projectnaam: Doornseweg 23 Woudenberg
Uitvoerder(s): RS
X-coördinaat: 153169
Y-coördinaat: 455943
Maaiveldhoogte t.o.v. NAP (cm): 1068

Type boring: Archeologische boring
Boormethode: handmatig
Positiebepaling: GPS (Global Positioning System)
Coördinaatsysteem: Rijksdriehoekstelsel
Referentievlak: Normaal Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling: Geschat, Actueel Hoogtebestand Nederland

This text was set using the following freely available font software:

Allerta Copyright (c) 2010, Matt McInerney (<http://pixelspread.com>),
with Reserved Font Name Allerta.

Inconsolata_dz Copyright (c) 2006, Raph Levien (<http://www.levien.com>),
with Reserved Font Name <Inconsolata>.
Copyright (c) 2009, David Zhou (<http://blog.nodnod.net/>)
with Reserved Font Name <Inconsolata_dz>.

Molengo_Vestigia Copyright (c) 2007, Denis Moyogo Jacquerye,
with Reserved Font Name <Molengo>.
Copyright (c) 2011, Vestigia BV Archeologie & Cultuurhistorie (www.vestigia.nl),
with Reserved Font Name <Molengo_Vestigia>; available at www.vestigia.nl/fonts.

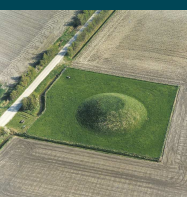

This Font Software is licensed under the SIL Open Font License, Version 1.1.
The license is available with a FAQ at: <http://scripts.sil.org/OFL>

Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie*
Spoorstraat 5
3811 MN Amersfoort
Nederland

Telefoon 033 277 92 00
E-mail info@vestigia.nl
Website www.vestigia.nl

K.v.K. Gooi- en Eemland 32078894

Erfgoedingenieurs

“Engineering the past, creating the future”

